

Альона Плуґіна

**Теоретико-методичні засади підготовки
майбутніх учителів початкової школи до
формування в учнів медіа-освітніх умінь**

Глухів
2019

Міністерство освіти і науки України
Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка

Альона Плугіна

Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування в учнів медіа-освітніх умінь

*Навчальна програма курсу за вибором для студентів
спеціальності 013 Початкова освіта*

Глухів
2019

УДК 378.011.3-051:373.3]:07+378.147](073)

П 40

Розробники програми

Плугіна Альона Петрівна – аспірант кафедри педагогіки та психології початкової освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка

Рекомендовано до друку вченою радою
Глухівського національного педагогічного університету
імені Олександра Довженка
(протокол № 4 від 31.10.2018 р.)

Рецензенти:

Мішеченко В. В. – кандидат педагогічних наук, доцент;

Пінчук І. О. – кандидат педагогічних наук, доцент

Плугіна А.П.

П 40

Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування в учнів медіа-освітніх умінь: навчальна програма курсу за вибором для студентів спеціальності 013 Початкова освіта. Глухів: Глухівський НПУ ім. О. Довженка, 2019. 67 с.

У навчальній програмі курсу за вибором запропоновано зміст та структуру варіативної дисципліни «Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування в учнів медіа-освітніх умінь» спеціальності 013 Початкова освіта за освітнім ступенем «бакалавр» та вказівки щодо її реалізації в процесі фахової підготовки майбутніх учителів початкової школи.

Програма має важливе практичне значення для викладачів, студентів, аспірантів, магістрів, та всім, хто цікавиться проблематикою реалізації медіа-освіти в Україні.

УДК 378.011.3-051:373.3]:07+378.147](073)

© Плугіна А., 2019

© Глухівський НПУ ім. О. Довженка, 2019

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	5
Загальні положення.....	7
Розподіл часу для вивчення навчального матеріалу за розділами та видами занять.....	10
Орієнтовні теми лекцій.....	11
Орієнтовні теми практичних занять.....	12
Зміст курсу.....	13
Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.....	14
Змістовий модуль 1.....	14
Змістовий модуль 2.....	16
Змістовий модуль 3.....	18
Зміст практичної роботи.....	21
До модуля 1. Теоретико-методологічні основи медіа-освіти.....	22
До модуля 2. Медіа-освіта як складова підготовки педагогічних і науково-педагогічних працівників.....	27
До модуля 3. Підготовка майбутніх учителів початкової школи до формування в учнів медіа-освітніх умінь.....	31
Зміст самостійної роботи	35
Зміст індивідуальної роботи	39
Діагностичний апарат готовності майбутніх учителів початкової школи до формування в учнів медіа-освітніх умінь	40
Перелік питань до підсумкового контролю (залік)	54
Орієнтовна тематика рефератів	57
Система оцінювання навчальних досягнень студентів	58
Рекомендована література.....	60

Пояснювальна записка

Сьогодні медіа (засоби масової комунікації) є комплексним засобом освоєння людиною навколишнього світу. Потенціал медіа-освіти в сучасному навчальному процесі визначається широким спектром розвитку людської особистості, активізації здатностей, отриманих у процесі вивчення традиційних дисциплін.

На сучасному етапі розвитку освіти в Україні надзвичайно гостро постало питання реалізації медіа-освіти, адже саме від якості отримуваної інформації залежить майбутнє молодого покоління. Невід'ємною складовою нашого життя в медіа-просторі є процес отримання інформації. Зрозуміло, що не лише кількість, а й якість інформації, що надходить ззовні має важливе значення, бо саме вона й формує майбутню особистість.

Дослідники визначають такі *основні завдання медіа-освіти*: підготувати нове покоління до життя в сучасних інформаційних умовах, до сприйняття різної інформації, навчити людину розуміти та усвідомлювати наслідки її впливу на психіку, опанувати способами спілкування на основі невербальних форм комунікації, тобто за допомогою технічних засобів.

Потенційні можливості медіа-освіти в сучасному освітньому та виховному процесі визначаються її широким спектром можливостей для розвитку людської індивідуальності: емоцій, інтелекту, самостійного творчого мислення, світогляду, активізації знань, отриманих студентами в процесі навчання (сприйняття, умінь художнього аналізу тощо). Специфіка контакту аудиторії з аудіовізуальними медіа визначається синтетичною аудіовізуальною, просторово-часовою природою кінематографа, телебачення, відео, що об'єднує характерні особливості майже всіх традиційних мистецтв.

Медіа-освіта майбутніх учителів відкриває можливості інтенсивного впровадження основ аудіовізуальної грамотності в загальноосвітніх навчальних закладах.

У сучасній соціокультурній ситуації медіа-освіта відіграє у житті молоді надзвичайно велику роль, в першу чергу – молоді. Особливе місце в молодіжній аудиторії належить студентам вищих закладів освіти. Від того, наскільки розвиненою буде індивідуальність учителя, його свідомість, самостійне мислення, вміння використовувати засоби масової комунікації в навчальному процесі, багато в чому залежить ефективність навчання в школах, коледжах, ліцеях, вищих закладах освіти. І тут роль та місце медіа-освіти стають усе більш важливими і вагомими, з огляду на розвиток творчих здібностей особистості, формування критичного мислення.

Надзвичайно велику роль у професійній підготовці особистості майбутнього вчителя початкової школи відіграють різнопланові медіа (кіно, телебачення, комп'ютерно-опосередковане спілкування, Інтернет, мобільна телефонія тощо). Учитель повинен уміти підготувати учнів до вмілого, вдумливого спілкування із медіа, а головне – захистити від маніпулювання та

навчити декодувати медіа-повідомлення, щоб вони не розгубилися в лавині інформації, що на них обвалюється із різноманітних ЗМІ.

Основними факторами безпеки в нинішньому інформаційному просторі є медіа-освіта, інформаційна культура, тобто формування у майбутніх учителів медіа-компетентності. Це дає можливість використовувати необхідну інформацію, аналізувати її, ототожнювати власні інтереси з нею.

Таким чином, актуальність даної навчальної програми визначається нагальною необхідністю теоретично і методично обґрунтованої системи освіти з використанням медіа-засобів, що сприяє не тільки формуванню медіа-компетентності та індивідуального, творчого мислення студентської молоді, а й готує її до ведення медіа-освітніх факультативів та гуртків, кіно-, відео-клубів у школах, коледжах, ліцеях, вищих закладах. Важливим також є вивчення студентами історії медіа-освіти, що далі стане основою для здобуття ними історично, теоретично і методично обґрунтованого уявлення про медіа-освіту як ефективного засобу розвитку творчої, самостійно й критично мислячої особистості в умовах інтенсивного збільшення інформаційного потоку.

Запровадження в закладах вищої освіти навчальної дисципліни «Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування в учнів медіа-освітніх умінь» забезпечить реалізацію навчально-виховної мети зазначеного курсу.

Навчальною програмою, обсяг якої розраховано на три кредити (90 годин), передбачається вивчення студентами вищих педагогічних навчальних закладів теоретичного матеріалу, проведення лекційних і практичних занять, виконання завдань самостійної та індивідуальної роботи.

Підсумковий контроль – залік.

1. Загальні положення

1.1 Навчальна програма визначає зміст і обсяг навчання та форми контролю знань із варіативної дисципліни «Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування в учнів медіа-освітніх умінь».

Програмою встановлено послідовність тем курсу, що дає можливість під час вивчення кожного з розділів використовувати знання і вміння, набуті під час опанування попередніх розділів.

1.2 Мета вивчення дисципліни полягає в підготовці студентської молоді до життя в сучасних інформаційних умовах тотального впливу аудіовізуальних засобів, розвитку навичок із розуміння та усвідомлення наслідків впливу різних видів медіа на психіку особистості та суспільства в цілому; набутті майбутніми учителями початкової школи медіа-компетентності, зокрема, знань про теоретичні основи, методичні механізми й технології формування, розвитку та корекції зазначеної здатності майбутніх учителів початкової школи, що забезпечує формування в учнів медіа-освітніх умінь; ознайомлення з основними поняттями та сучасними засобами масової комунікації.

1.3 Завдання вивчення дисципліни передбачають:

- сприяння опанування майбутніми фахівцями компетентностями, необхідними для формування медіа-освітніх умінь;
- опанування знаннями, вміннями та навичками вирішувати професійні завдання з урахуванням сучасних вимог до майбутніх учителів початкової школи;
- формування мотивації щодо постійного самовдосконалення й саморозвитку професіонала, здатного грамотно будувати навчальну діяльність;
- вироблення навичок розпізнавання маніпулятивної медіа-інформації;
- формування практичних навичок використання загальноосвітніх медіа-продуктів у професійній діяльності педагогічних і науково-педагогічних працівників, формування у учнівської та студентської молоді полікультурної карти світу;
- визначення сутності медіа-компетентності;
- розкриття дидактичних, психолого-педагогічних і методичних аспектів застосування медіа в освітньому процесі;
- вивчення впливу різних медіа-засобів на навчання й виховання молоді, можливих наслідків їх негативного впливу.

У перебігу вивчення дисципліни «Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування в учнів медіа-освітніх умінь» майбутні вчителі початкової школи повинні оволодіти

предметною компетентністю, сукупністю якої є загальнокультурні та професійні компетентності медіа-освітньої діяльності.

1.4 Очікувані результати:

повинні знати:

- законодавчі та нормативно-правові акти щодо адаптації студентів закладів вищої освіти до сучасних соціально-економічних умов суспільства;
- завдання медіа-освіти;
- ключові поняття курсу («медіа», «медіа-освіта», «медіа-грамотність», «медіа-компетентність», «медіа-культура», «медіа-педагогіка», «медіа-дидактика», «медіа-освітні технології» та ін.);
- основні тенденції розвитку медіа-освіти в Україні і світі;
- типологію ЗМІ за головними критеріями;
- змістову та матеріальну структуру різних видів медіа-продукції;
- основні етапи історичного розвитку теорій медіа та медіа-освіти в Україні та за рубежом;
- головні риси етапів історичного розвитку медіа-освіти в різні періоди й у різних соціокультурних умовах, у конкретних країнах;
- потенційні можливості розвитку медіа-освіти та медіа-освітніх технологій;
- педагогічні аспекти формування аудіовізуальної грамотності;
- функції і класифікацію засобів масової комунікації щодо способу передавання інформації та каналів сприйняття;
- негативні тенденції, що створюють засоби масової комунікації (дезорієнтація особистості, крайній негативізм, надлишковий оптимізм тощо);
- особливості використання медіа-інформації студентами закладів вищої освіти, мультимедійність та психолого-педагогічні умови сприйняття й засвоєння навчального матеріалу;
- принципи, засоби, методи збору, систематизації, узагальнення і використання аудіовізуальної та друкованої інформації;
- роль комп'ютера в активізації пізнавальної діяльності учнів загальноосвітніх шкіл та студентів вищих навчальних;
- традиційні та нові види медіа, їх відмінності, переваги і недоліки;
- ключові поняття і жанри медіа;
- способи і наслідки впливу медіа на особистість і суспільство;
- основні елементи технології створення медіа-текстів.

повинні уміти:

- відрізняти типи сучасних ЗМІ;
- орієнтуватися в тенденціях розвитку медіа-освіти в Україні та світі;
- аналізувати тематику, мову та географію медіа-джерел;
- розрізняти завдання педагогічної журналістики та медіа-освіти;

- відрізняти різні види медіа-технологій;
- розрізняти особливості медіа-освітніх технологій у різних видах ЗМІ;
- виокремлювати медіа-освітні технології для різних цільових аудиторій ЗМІ;
- залучати різні медіа-технології для підвищення свого професійного рівня;
- використовувати медіа-технології у самовдосконаленні й саморозвиткові;
- критично аналізувати й обговорювати медіа-тексти;
- самостійно створювати, зберігати й представляти медіа-тексти в різних форматах;
- доречно використовувати медіа-тексти;
- аргументувати власні вислови;
- сприймати альтернативні точки зору і висловлювати обґрунтовані аргументи «за» і «проти» кожної з них;
- встановлювати асоціативні й практично доцільні зв'язки між інформаційними повідомленнями мас-медіа.

1.5 Практична значущість: у результаті опанування курсу студенти не тільки володітимуть запасом знань із теорії медіа та медіа-освіти, а й використовуватимуть ці знання у повсякденному житті, в практиці професійного становлення, самоосвіті.

2. Розподіл часу для вивчення навчального матеріалу за розділами та видами занять

Рекомендований розподіл навчального часу на вивчення дисципліни за видами занять для денної форми навчання наведено у таблиці 1.

Опис навчальної дисципліни

Таблиця 2.1

Характеристика дисципліни	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Академічний календар, види занять
Кількість кредитів ECTS: 3 Кількість модулів: 3 Загальний обсяг дисципліни: 90 год.	Галузь знань: <i>01 Освіта</i> Спеціальність: <i>013 Початкова освіта</i> ОКР: бакалавр	Курс: I Семестр: I Всього: 90 год. Лекції: 18 год. Практичні заняття: 18 год. СРС: 54 год. ІРС: 36 год. Вид підсумкового контролю: залік

Закладам вищої освіти надається право уточнювати зміст, форми, методику проведення занять, послідовність вивчення окремих тем, а також зміни погодинного навантаження тем відповідно до спеціалізації студентів без скорочення загального та аудиторного часу, передбаченого цією програмою.

Фахівці закладів вищої освіти можуть удосконалювати навчальні плани і програми, проводити семінари-тренінги, вести науково-методичну роботу з різних проблем реалізації медіа-освіти.

3. Орієнтовні теми лекцій

Таблиця 3.1

Номер теми	Назва модуля та теми лекційного заняття	Кількість год.
	Змістовий модуль 1 Теоретико-методологічні основи медіа-освіти	
1	Медіа-освіта як навчальна дисципліна. Основні терміни, ключові концепції, напрямки медіа-освіти.	2
2	Місце та роль медіа й медіа-освіти в сучасному світі. Основні історичні етапи розвитку медіа-освіти в Україні та зарубіжних країнах.	2
3	Медіа-освіта як засіб розвитку критичного мислення. Роль медіа в формуванні сучасної картини світу.	2
	Змістовий модуль 2 Медіа-освіта як складова підготовки педагогічних і науково-педагогічних працівників	
4	Медіа-компетентність педагогічних і науково-педагогічних працівників.	2
5	Проблеми медіа-сприйняття й розвитку аудиторії в сфері медіа-освіти. Профілактика сучасних маніпулятивних технологій мас-медіа.	2
6	Медіа-педагогіка й основи аудіовізуальної грамотності як психолого-педагогічна складова підготовки вчителя.	2
	Змістовий модуль 3 Підготовка майбутніх учителів початкової школи до формування в учнів медіа-освітніх умінь	
7	Використання можливостей засобів масової інформації й комунікації в освітній діяльності закладів вищої освіти.	2
8	Методика формування медіа-освітніх умінь майбутніх учителів початкової школи.	2
9	Медіа в навчально-виховному процесі загальноосвітніх закладів і закладів вищої освіти.	2
	Всього	18

4. Орієнтовні теми практичних занять

Таблиця 4.1

Номер теми	Назва модуля та теми лекційного заняття	Кількість год.
	Модуль 1. Теоретико-методологічні основи медіа-освіти	
1	Медіа-освіта як навчальна дисципліна. Основні терміни, ключові концепції, напрямки медіа-освіти.	2
2	Місце та роль медіа й медіа-освіти в сучасному світі. Основні історичні етапи розвитку медіа-освіти в Україні та зарубіжних країнах.	2
3	Медіа-освіта як засіб розвитку критичного мислення. Роль медіа в формуванні сучасної картини світу.	2
	Модуль 2. Медіа-освіта як складова підготовки педагогічних і науково-педагогічних працівників	
4	Медіа-компетентність педагогічних і науково-педагогічних працівників.	2
5	Проблеми медіа-сприйняття й розвитку аудиторії в сфері медіа-освіти. Профілактика сучасних маніпулятивних технологій мас-медіа.	2
6	Медіа-педагогіка й основи аудіовізуальної грамотності як психолого-педагогічна складова підготовки вчителя.	2
	Модуль 3. Підготовка майбутніх учителів початкової школи до формування в учнів медіа-освітніх умінь	
7	Використання можливостей засобів масової інформації й комунікації в освітній діяльності закладів вищої освіти.	2
8	Методика формування медіа-освітніх умінь майбутніх учителів початкової школи.	2
9	Медіа в навчально-виховному процесі загальноосвітніх закладів і закладів вищої освіти.	2
	Всього	18

5. Зміст курсу

Розрахунок навчального часу за темами й видами занять, годин

Таблиця 5.1

№ п/п	Найменування теми	Разом годин	лекції	Практичні і семінарські заняття	Самостійна робота	Індивідуальні заняття
1	2	3	4	5	7	8
	Змістовий модуль 1 Теоретико-методологічні основи медіа-освіти					
1	Медіа-освіта як навчальна дисципліна. Основні терміни, ключові концепції, напрямки медіа-освіти.		2	2	5	
2	Місце та роль медіа й медіа-освіти в сучасному світі. Основні історичні етапи розвитку медіа-освіти в Україні та зарубіжних країнах.		2	2	5	6
3	Медіа-освіта як засіб розвитку критичного мислення. Роль медіа в формуванні сучасної картини світу.		2	2	5	4
	Змістовий модуль 2 Медіа-освіта як складова підготовки педагогічних і науково-педагогічних працівників					
4	Медіа-компетентність педагогічних і науково-педагогічних працівників.		2	2	5	
5	Проблеми медіа-сприйняття й розвитку аудиторії в сфері медіа-освіти. Профілактика сучасних маніпулятивних технологій мас-медіа.		2	2	5	8
6	Медіа-педагогіка й основи аудіовізуальної грамотності як психолого-педагогічна складова підготовки вчителя.		2	2	7	
	Змістовий модуль 3 Підготовка майбутніх учителів початкової школи до формування в учнів медіа-освітніх умінь					
7	Використання можливостей засобів масової інформації й комунікації в освітній діяльності закладів вищої освіти.		2	2	6	8
8	Методика формування медіа-освітніх умінь майбутніх учителів початкової школи.		2	2	8	4
9	Медіа в навчально-виховному процесі загальноосвітніх закладів і закладів вищої освіти.		2	2	8	6
	Всього	90	18	18	54	36

6. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

Теоретико-методологічні основи медіа-освіти

Тема 1. Медіа-освіта як навчальна дисципліна. Основні терміни, ключові концепції, напрямки медіа-освіти.

Зміст і основні завдання медіа-освіти, її зв'язок із соціальною педагогікою, психологією, філософією, культурологією, іншими навчальними дисциплінами. Методологічні та світоглядні установки стосовно інформатизації освіти. Інтегрально-філософський аналіз категорій: «медіа-освіта», «медіа-педагогіка», «медіа-культура», «медіа-грамотність», «медіа-компетентність», «медіа-текст», «категорія медіа», «технологія медіа», «мова медіа», «репрезентація», «аудиторія», «критичне мислення», «медіа-сприйняття». Функції медіа-освіти під час здійснення навчально-виховних завдань у закладах вищої освіти.

Місце медіа-освіти в процесі професійної підготовки педагогічних працівників. Види медіа (преса, телебачення, кінематограф, відео, звукозапис, радіо, Інтернет). Класифікація та функції сучасних медіа за соціально-педагогічними критеріями: місце використання (індивідуальні, групові, масові, робочі та ін.), змісту інформації (ідеологічні, політичні, морально-виховні, пізнавально-навчаючі, естетичні, економічні, екологічні), функціям та цілям використання (отримання інформації, освіти, спілкування, соціальне управління тощо), розвитку впливу на особистість (розвиток кругозору, самопізнання, самонавчання, соціалізація та ін.).

Документальні медіа-тексти (репортаж, нарис, портрет, інтерв'ю, публіцистика, кінотелехроніка тощо), їх цілі, завдання, функції. Науково-популярні медіа-тексти: популяризація наукових ідей. Просвітницька і пізнавальна функція науково-популярних медіа-текстів. Навчальні медіа-тексти: відсутність популяризації, розрахунок на професійну специфіку аудиторії. Ігрові медіа-тексти (фільми, телепередачі, відеокліпи, їх специфіка, тематичне різноманіття тощо). Анімаційні медіа-тексти (мальовані, об'ємні, аплікаційні, силуетні тощо), їх роль, завдання, функції. Специфіка жанрів ігрових екранних мистецтв (трагедія, драма, мелодрама, комедія, детектив, трилер, мюзикл тощо).

Тема 2. Місце та роль медіа й медіа-освіти в сучасному світі. Основні історичні етапи розвитку медіа-освіти в Україні та зарубіжних країнах.

Становлення мас-медіа. Короткий огляд розвитку преси, фотографії, звукозапису, кінематографа, радіо, телебачення, відео, Інтернету. Преса і фотографія XIX століття і XX століття: порівняльний аналіз тенденцій. Особливості сучасної соціокультурної ситуації (інтенсивний розвиток звукозорових засобів інформації, комп'ютерної техніки, ринкового кіно-, відеопрокату, кабельного, ефірного, супутникового телебачення, відео, DVD, CD-ROM, IMAX, Інтернету тощо). Специфіка спілкування, контакту аудиторії з мас-медіа і роль у цьому процесі феномену масової (популярної) культури. Медіа-освіта в сучасному світі і її вплив на розвиток особистості. Зв'язок медіа-освіти з іншими напрямками педагогіки і гуманітарними науками. Підтримка медіа-освіти з боку ЮНЕСКО.

Ін'єкційна (захисна, запобіжна) теорія, ідеологічна теорія, культурологічна теорія, семіотична теорія, теорія розвитку критичного мислення, практична теорія, естетична теорія, соціокультурна теорія й інші теорії медіа-освіти. Їх вплив і поширення в педагогічних концепціях різних країн.

Зародження медіа в Україні, українські газети та телебачення. Медіа-проекти перших років незалежності. Стан та перспективи впровадження медіа-освіти в Україні.

Канадський вчений М. Маклюен як автор першої навчальної програми з медіа-освіти.

Розвиток медіа-освіти в США, Канаді, Австралії, Великобританії, Франції, Австралії та Німеччині в 20-х-30-х, 40-х-50-х, 60-х-70-х, 80-х-90-х роках XX століття. Роль ЮНЕСКО і Ради Європи в процесі медіа-освіти. Медіа-освітні проекти ЮНЕСКО та Ради Європи. Національні та міжнародні асоціації медіа-освіти, Міжнародна і національна мережа медіа-освітніх інтернет-сайтів. Міжнародні конференції з медіа-освіти. Сучасні тенденції зарубіжної медіа-освіти.

Тема 3. Медіа-освіта як засіб розвитку критичного мислення. Роль медіа в формуванні сучасної картини світу.

Розвиток мислення як основний аспект на сучасному етапі розвитку освітньої сфери.

Формування мислення учнів, студентів. Знання як матеріал або результат мисленнєвої діяльності. Тренування творчих, критичних, дослідницьких навичок (умінь, здібностей), напрацювання рефлексивного відношення до свого «Я», моральної та соціальної відповідальності.

Упровадження в українську педагогіку технології критичного мислення. Теорія медіа-освіти як засіб формування критичного мислення і його теоретична база (синтез захисної, семіотичної і ідеологічної теорій).

Критичне мислення як здатність аналізувати медіа-інформацію із урахуванням стандартів логіки, психолого-етичного та естетичного підходів. Завдання медіа-освіти: формування форм і методів захисту учнів та студентів від маніпулятивного впливу медіа.

Основні риси критичного мислення за В. Болотовим і Дж. Спіро щодо:

- застосування знань для прийняття рішень;
- використання різноманітних смислів і підходів;
- виявлення і перевірка передумов;
- надання розумних і обґрунтованих аргументів;
- доведення чи недоведення аргументів;
- дослідження.

Умови розвитку критичності мислення: створення середовища спілкування, проведення дискусій, диспутів, мозкових штурмів тощо. Аналіз впливу медіа-текстів на учнів та студентів, розвиток критичного мислення аудиторії у відношенні до медіа-формації.

Л. Мастерман – прихильник теорії медіа-освіти як розвитку критичного мислення. Технологія розвитку критичного мислення в процесі медіа-освіти.

Медіа як засоби масової інформації й комунікації. Вплив медіа на різні вікові категорії осіб, які навчаються. Рівні критичного мислення. Пошук, оброблення і презентація інформаційного матеріалу. Педагогічні аспекти аудіовізуальної грамотності.

Соціально-педагогічні критерії медіа за місцем використання, змісту інформації, цілям використання, наслідкам впливу на аудиторію слухачів чи особистість.

Латентні функції медіа, прихований вплив на суспільну свідомість та свідомість особистості.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Медіа-освіта як складова підготовки педагогічних і науково-педагогічних працівників

Тема 4. Медіа-компетентність педагогічних і науково-педагогічних працівників.

Поняття медіа-компетентності та її основні показники.

Учитель як основний фігурант інформатизації в освіті. Сучасна парадигма освіти: запровадження інноваційних технологій, створення єдиного інформаційного простору, визначення нових функцій педагога та його ролі у навчально-виховному процесі. Дидактичний і виховний потенціал медіа (інтерактивність, комунікативність, мультимедійність, індивідуалізація навчання тощо).

Сприйняття світу та взаємодія з соціумом за допомогою аудіовізуальних засобів, мас-медіа. Етичні, культурологічні, духовні, моральні складові аудіовізуальної інформації. Відносини між медіа й особистістю, медіа й культурою, медіа й освітою.

Тема 5. Проблеми медіа-сприйняття й розвитку аудиторії в сфері медіа-освіти. Профілактика сучасних маніпулятивних технологій мас-медіа.

Установка на сприйняття. Процес медіа-сприйняття (образне узагальнення, синтез елементів звукозорового і просторово-часового оповідання, умови сприйняття, співпереживання й співтворчість). Рівні і типологія медіа-сприйняття («первинна ідентифікація», «вторинна ідентифікація», «комплексна ідентифікація»). Вікові, соціальні, професійні, національні та інші особливості сприйняття медіа-текстів. Феномен масового успіху медіа-текстів різних видів і жанрів. Основні причини популярності медіа-текстів (фольклорність основи, видовищність жанру, авторська інтуїція, система «емоційних перепадів», опора на функцію компенсації, рекреацію тощо).

Утвердження в сучасних демократичних суспільствах принципів законності, прозорості, доступності, врахування культурної, ідеологічної та політичної багатоманітності в суспільстві, врахування в інформаційно-комунікаційній діяльності загально визнаних міжнародних норм та стандартів.

Використання медіа-наукових досягнень у галузях психології, соціології, соціальної педагогіки, лінгвістики, нейролінгвістичного програмування, різних видів гіпнозу та технологій, підпорядкованого впливу на реципієнта.

Упровадження в роботу мас-медіа технологій підсвідомого впливу на студентську та учнівську молодь, порушення високих стандартів щодо захисту суспільної моралі законодавчих норм про ЗМІ. Найбільш поширені технології підсвідомого впливу на педагогічних, науково-педагогічних працівників, студентську та учнівську молодь.

Тема 6. Медіа-педагогіка і основи аудіовізуальної грамотності як психолого-педагогічна складова підготовки вчителя.

Специфіка сучасних засобів масової інформації, приклади їх використання в освітній галузі, особливості використання медіа-інформації учнями загальноосвітніх шкіл та студентами закладів вищої освіти.

Медіа-педагогіка і медіа-компетентність як засоби створення середовища для культурного і духовного зростання учнівської і студентської молоді, для її соціальної адаптації.

Психолого-педагогічні аспекти застосування засобів масової інформації в освітній галузі. Поєднання традиційних методів навчання із засобами

масової інформації й комунікації. Роль педагога в реалізації систем навчання. Проблема захисту учнів загальноосвітніх шкіл та студентів вищих навчальних закладів від маніпулювання з боку засобів масової інформації.

Мультимедійність як психолого-педагогічна умова сприйняття і засвоєння навчального матеріалу. Індивідуалізація навчання. Роль комп'ютера в творчому мисленні, активізації пізнавальної діяльності учнів загальноосвітніх шкіл та студентів закладів вищої освіти. Навчальні ресурси глобальної мережі «Internet». Психічні явища від локальних (використання комп'ютерного сленгу) до глобальних, пов'язаних із впливом на особистість.

Сучасні засоби масової інформації як психолого-педагогічні складові підготовки вчителя. Використання засобів масової інформації і комунікації як допоміжних засобів у освітньому процесі.

Взаємозв'язок і відмінні особливості засобів масової інформації як психолого-педагогічної складової й допоміжних засобів. Роль навчальних і розважальних програм каналів центрального телебачення України як чинник морального виховання.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

Підготовка майбутніх учителів початкової школи до формування в учнів медіа-освітніх умінь

Тема 7. Використання можливостей засобів масової інформації й комунікації в освітній діяльності закладів вищої освіти.

Організаційно-методичні аспекти формування основ медіа-освітньої грамотності студентів закладів вищої освіти (інтегрована складова, факультатив, окрема навчальна дисципліна).

Сприйняття і перероблення інформації, розвиток критичного мислення і умінь розуміти сутність повідомлень. Маніпулювання свідомістю. Прихований зміст медіа-повідомлень. Інформація на замовлення (фотомонтаж та кіно- і телесюжети), інформаційні матеріали із контексту. Недостовірна інформація та засоби її розповсюдження. Комерційна медіа-інформація і деформація дійсності. Корупційні схеми в засобах масової інформації та їх вплив на свідомість студентів закладів вищої освіти. Телевізійні ток-шоу і аудіо-програми, їх ідеологічна спрямованість і правдивість.

Тема 8. Методика формування медіа-освітніх умінь майбутніх учителів початкової школи.

Види і форми медіа-освіти. Програми медіа-освіти школярів і студентів. Фотовиставки та стінгазети. Репродуктивні, евристичні, ігрові, проблемні медіа-освітні заняття. Розвиток повноцінного сприйняття студентів на матеріалі медіа-освіти (модель, методика тощо), критерії розвитку аудиторії в сфері медіа-освіти.

Модель формування медіа-освітніх умінь майбутніх учителів початкової школи (констатація рівнів медіа-сприйняття; розвиток умінь критичного аналізу медіа-текстів; формування творчих умінь на матеріалі творів медіа-культури). Аналіз творів медіа-освіти (розгляд змісту ключових епізодів медіа-тексту, спроба розібратися в логіці авторського мислення: в розвитку конфліктів, характерів, ідей тощо; виявлення авторської концепції і вираження власного ставлення до даної позиції творців медіа-тексту).

Форми медіа-освіти (лекції, бесіди, письмові роботи – рецензії, твір; творчі роботи – написання репортажу, статті, інтерв'ю, міні-сценаріїв, розповіді від імені героя фільму, телепередачі; розкадровка, складання колажів, афіш, кіно-, відеозйомка тощо; евристичні, ігрові заняття – вікторини, конкурси тощо; диспути, конференції з різних тем, пов'язаних із медіа-освітою; екскурсії, зустрічі з діячами медіа-культури тощо).

Використання отриманих знань і умінь у процесі студентської педагогічної практики. Медіа-освіта майбутніх учителів початкової школи, розвиток їх медіа-компетентності в процесі педагогічної практики в школах, гімназіях, ліцеях, установах додаткової освіти, інтернатах, дитячих будинках, літніх оздоровчих центрах: основні методичні принципи і форми роботи.

Практичне застосування отриманих знань під час проведення поточних і залікових занять зі школярами (факультативи, гуртки, тематичні ранки і вечори, вікторини, ігри тощо).

Тема 9. Медіа в навчально-виховному процесі загальноосвітніх закладах і закладах вищої освіти.

Використання можливостей засобів масової інформації і комунікації в освітній діяльності загальноосвітніх і закладах вищої освіти. Вплив аудіовізуальної інформації на навчання і виховання учнів загальноосвітніх шкіл і студентів закладів вищої освіти. Використання аудіовізуальної інформації педагогічними і науково-педагогічними працівниками в практичній діяльності. Соціальна інформація та її основні характеристики: кількість, цінність, зміст, об'єктивність, адекватність, достовірність, точність, оперативність, надійність.

Роль медіа в формуванні адаптаційного середовища для учнівської і студентської молоді. Орієнтація на інформацію як ланка соціальної адаптації. Формування світоглядних позицій учнів загальноосвітніх шкіл і студентів закладів вищої освіти засобами масової інформації. Політичні, правові, трудові, патріотичні, моральні, релігійні, естетичні, філософські погляди як головні чинники навчально-виховного процесу та їх висвітлення аудіовізуальними інформаційними засобами. Якість та об'єктивність інформації.

Роль батьків у формуванні морально-етичних орієнтирів, навчанні молоді правильно орієнтуватися у пропозиціях сучасних мас-медіа, відрізняти справжнє від фальшивого, формувати власну думку. Приклади

маніпуляцій в засобах масової інформації, їх соціальна безпека. Ін'єкційний характер медіа-освіти як запобіжна ланка від шкідливих впливів медіа.

7. Зміст практичної роботи

Рекомендації щодо підготовки практичних занять

Мета практичних занять полягає у закріпленні і поглибленні набутих теоретичних знань студентів, опануванні навичками застосування цих знань під час вирішення конкретних процесуально-ситуативних питань, контролю засвоєння матеріалу, стимулювання самостійної роботи студентів над вивченням навчальної дисципліни.

Практичні заняття проводяться шляхом обговорення питань, перелік яких міститься у планах зазначених занять. Участь студентів у практичних заняттях є обов'язковою умовою успішного виконання навчального плану. Студентам дозволяється використовувати план виступу, робочий зошит для наведення цитат з відповідних робіт або джерел, необхідних для аргументації висновків тощо. На практичних заняттях можуть використовуватися різні форми та методи контролю знань студентів: усне опитування, дискусія, реферативні повідомлення та їх обговорення, вирішення практичних завдань, тестовий контроль.

Специфіка практичних занять полягає у тому, що під час їх проведення значна увага зосереджується на поєднанні глибокого опанування теоретичним матеріалом із зосередженням на вирішенні практичних завдань, що передбачено планами практичних занять та/або підготовлені викладачем до кожного конкретного заняття.

Практичні заняття можуть проходити в різних формах: співбесіда, доповідь, реферативна доповідь, дискусія, колоквиум, рольові ігри, складання процесуальних документів тощо.

Збагачення студентів теоретичними знаннями передбачає засвоєння ними різних поглядів та точок зору з найбільш важливих питань, розвиток уміння критично осмислювати різні теоретичні концепції, щоб мати свою власну аргументовану думку. У зв'язку із цим студенти не можуть обмежуватися вивченням тільки підручників і навчальних посібників, а повинні систематично самостійно вивчати літературу, що рекомендується в планах практичних занять та літературу. Разом із тим необхідним джерелом інформації для розширення бази теоретичних знань є використання Інтернету, пошук нових джерел інформації у бібліографічному відділі бібліотек. Особливо важливо для студента стежити за випуском періодичних видань та розміщенням в них нових матеріалів з тем курсу.

Практичні заняття дозволяють забезпечити досягнення цілого комплексу цілей, основними з яких є:

- розвиток і закріплення знань теоретичного характеру;
- розвиток уміння аргументовано і точно викладати своє розуміння питань теми;
- контроль рівня засвоєння знань.

На практичних заняттях під керівництвом викладача відбувається колективна та індивідуальна робота щодо вивчення міжнародно-правових

актів, робота з основною та додатковою літературою. Результати індивідуальної роботи є змістом обговорення на практичному занятті.

Під час навчальних занять викладач оцінює не тільки виступ основного доповідача, а й доповнення інших студентів, їхні запитання до нього тощо.

Важливою ланкою у роботі студентів під час практичних занять є критичний аналіз основної відповіді за планом заняття, для чого призначається опонент. Подібна практика дає можливість студентам навчитися уважно слухати, аналізувати відповідь колег та критично, аргументовано і незалежно мислити.

Студенти, які з тих чи інших причин були відсутні на заняттях або показали незадовільні знання з теми, повинні самостійно вивчити відповідний матеріал і у вільний від занять час здати викладачеві.

МОДУЛЬ 1. Теоретико-методологічні основи медіа-освіти

Тема 1. Медіа-освіта як навчальна дисципліна. Основні терміни, ключові концепції, напрямки медіа-освіти.

ПЛАН ЗАНЯТТЯ

I. Питання для обговорення.

1. Зміст і основні завдання медіа-освіти, її зв'язок з іншими навчальними дисциплінами.

2. Аналіз основних понять: «медіа-освіта», «медіа-педагогіка», «медіа-культура», «медіа-грамотність», «медіа-компетентність», «медіа-текст», «категорія медіа», «технологія медіа», «мова медіа», «репрезентація», «аудиторія», «критичне мислення», «медіа-сприйняття».

3. Класифікація та функції сучасних медіа.

4. Документальні, науково-популярні, навчальні, ігрові та анімаційні медіа-тексти.

II. Завдання для самопідготовки.

1. Опрацювати матеріали лекції.

2. Комплексне завдання «Дослідження понять і термінів медіа-освіти». Віднайти в мережі Інтернет сайти медіа-освітньої тематики, зокрема, тексти, де йдеться про поняття й терміни медіа-освіти. Записати 10 ключових визначень із вказівкою адреси сайту.

2. Комплексне завдання «Порівнюю визначення термінів медіа-освіти». На сайтах в мережі Інтернет вибрати кілька визначень одного поняття (наприклад, *медіа-освіта*, *медіа-грамотність* тощо) у трактуванні різних авторів. Прокоментувати ці визначення. Спробувати запропонувати своє.

3. Назвати приклади різноманітних видів мас-медіа, використовуючи символи, що зображені на малюнку. Пояснити свій вибір.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабій Р. О. Аналіз підходів до визначення понять «медіа-освіта», «медіа-грамотність», «медіа-педагогіка». *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна»*. – № 1 (7). 2013. С. 11–14.
2. Бакулев Г. П. Новые медиа: теория и практика. Москва: Изд-во КЛМ, 2008. 137 с.
3. Бондаренко О. Вимоги до мультимедійних систем навчання та їх класифікація. *Рідна шк.* 2007. № 3. С. 60–63.
4. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. К.: Либідь, 1997. 376 с.
5. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: навчальний посібник. К.: Академвидав, 2004. 352 с.
6. Пługина А. П., Бірюк Л. Я. Словник-довідник з медіа-освітньої діяльності: навчальний посібник. Суми: Вінніченко М. Д., 2018. 152 с.

Тема 2. Місце та роль медіа й медіа-освіти в сучасному світі. Основні історичні етапи розвитку медіа-освіти в Україні та зарубіжних країнах.

ПЛАН ЗАНЯТТЯ

I. Питання для обговорення.

1. Медіа-освіта в сучасному світі та її вплив на розвиток особистості.
2. Огляд розвитку преси, фотографії, звукозапису, кінематографа, радіо, телебачення, відео, Інтернету.
3. Зародження медіа в Україні, українські газети та телебачення. Стан та перспективи впровадження медіа-освіти в Україні.
4. Перша навчальна програма з медіа-освіти.
5. Розвиток медіа-освіти в США, Канаді, Австралії, Великобританії, Франції, Австралії та Німеччині.

II. Завдання для самопідготовки.

1. Опрацювати матеріали лекції.

2. На сайтах Інтернету вибрати дослідження із проблем впливу медіа на розвиток особистості й прокоментувати його.

3. Комплексне завдання «Аналізую дослідження українських науковців з проблем медіа-освіти». На сайті «Медіа-образование: Україна» загальноосвітнього порталу в мережі Інтернет вибрати автореферати українських дослідників із проблем медіа-освіти. Охарактеризувати їх. Записати розмірковування у вигляді тез.

4. Комплексне завдання «Досліджую медіа-освіту зарубіжних країн». Віднайти в Інтернеті сайти з медіа-освітньої тематики, де йдеться про стан медіа-освіти в певній зарубіжній країні. Можна скористатися літературою освітніх сайтів. Записати результати Вашої розвідки у вигляді розширених тез із власним коментарем.

III. Індивідуальні завдання.

1. Перед Вами таблиця медіа-щоденник. До заняття Вам потрібно зафіксувати, скільки часу на добу Ви користуєтесь певним видом медіа.

Вид медіа	Радіо (зокрема музика)	ТБ	Інтернет	Газета/журнал	Книга
Кількість часу (хв.)					

2. Розробити презентацію «Медіа-освіта в країнах світу» (за вибором студента).

ЛІТЕРАТУРА

1. Вайшенберг З., Ганс Й. Кляйнштойбер, Пьорксен Б. Журналістика та медіа: довідник. Перекл. з нім. П. Демешко та К. Макєєв; за загал. ред. В. Ф. Іванова, О. В. Волошенюк. К.: Центр Вільної Преси, Академія Української Преси, 2011. 529 с.

2. Васянович Г. П. Медіаосвіта: зарубіжний і вітчизняний досвід. Педагогіка і психологія професійної освіти. 2007. № 2. С. 11–21.

3. Жилавская И. В. Медиаобразование молодежной аудитории: монография. Томск: Изд-во Томского ин-та информ. Технологий, 2009. 322 с.

4. Засурский Я. Н. Информационное общество, Интернет и новые средства массовой информации. Информационное общество. М.: Аспект-пресс, 2001. Вып. 2. С. 24-27.

5. Іванов В. Основні теорії масової комунікації і журналістики: навчальний посібник. За науковою редакцією В. В. Різуна. К.: Центр Вільної Преси, 2010. 258 с.

6. Іванова В. Ф. Публіцистика. Масова комунікація: медіа-енциклопедія. За загал. ред. В. Ф. Іванова. К.: АУП, ЦВП, 2007. 780 с.

7. Найдьонова Л. А. Медіаосвіта в Україні: особливості реалізації соціально-психологічної моделі URL: http://www.academia.edu/4698433/МЕДІАОСВІТА_В_УКРАЇНІ_ОСОБЛИВОСТІ_РЕАЛІЗАЦІЇ_СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ_МОДЕЛІ.

8. Новини vs. Новини. Виборча кампанія в новинних телепрограмах. За редакцією Наталії Костенко і Валерія Іванова; Інститут соціології НАН України, Інститут журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Академія української преси. К.: ЦВП, 2005. 212 с.

9. Різун В. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник. Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; за науковою редакцією В. В. Різун. Київ: Центр Вільної Преси, 2013. 352 с.

10. Спринчук Н. О. Медіаосвіта в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку URL: <http://conf.vntu.edu.ua/eiron/2013/pdf/15.pdf>.

11. Федоров А. В. Медиаобразование в зарубежных странах. Таганрог, 2003. 238 с.

12. Федоров А. В. Медиаобразование в педагогических вузах. Таганрог, 2003. 124 с.

13. Федоров А. В. Медиаобразование: история, теория и методика. Ростов-на-Дону: ЦВВР, 2001. 708 с.

14. Федоров А. В. Медиаобразование: история, теория и методика. Ростов-на-Дону: ЦВВР, 2001. 708 с.

15. Федоров О. В. Развитие медиакомпетентности и критического мышления студентов педагогического вуза. М.: Изд-во МОО ВПП ЮНЕСКО «Информация для всех», 2007. 616 с.

16. Шариков А. В. Медиаобразование: мировой и отечественный опыт. М.: Изд-во Академии педагогических наук, 1990. 66 с.

Тема 3. Медіа-освіта як засіб розвитку критичного мислення. Роль медіа в формуванні сучасної картини світу.

ПЛАН ЗАНЯТТЯ

I. Питання для обговорення.

1. Розвиток мислення як основний аспект на сучасному етапі освітнього процесу.

2. Упровадження в українську педагогіку технології критичного мислення.

3. Критичне мислення як здатність аналізувати медіа-інформацію. Розвиток критичного мислення аудиторії.

4. Вплив медіа на різні вікові категорії осіб, які навчаються.

5. Вплив медіа на суспільну свідомість та свідомість особистості.

II. Завдання для самопідготовки.

1. Опрацювати матеріали лекції.

2. Проаналізувати в конкретному газетному виданні («Освіта», «Освіта України», «Україна молода» тощо) публікації з теми освіти та виховання і зробити на основі цього власний письмовий фаховий коментар під кутом «критичного мислення».

3. Представити на занятті часопис «МедіаКритика». Дати відповіді на запитання:

- чи відповідає змістове наповнення часопису його назві;
- чи допомагає зміст виконувати освітню функцію;
- чи можна це видання вважати навчальним посібником;
- на матеріали яких авторів Ви звернули увагу й чому.

4. Заповнити таблицю щодо специфіки впливу певного виду мас-медіа на особистість.

Вид мас-медіа	Вплив на людину
Телебачення	
Радіо	
Книги, журнали	
Кіно	
Фотографія	

III. Індивідуальне завдання.

1. Скласти таблицю особливостей впливу медіа на соціалізацію особистості у різні вікові періоди.

ЛІТЕРАТУРА

1. Баришполец О. Т., Найдъонова Л. А., Мироненко Г. В., Голубева О. С., Різун В. В. та ін. Медіакультура особистості; соціально-психологічний підхід: навчально-методичний збірник. За ред. Л. А. Найдъонової, О. Т. Баришпольця. К.: Міленіум, 2009. 440 с.

2. Брайант Дж., Томсон С. Основы медиа-воздействия. М., 2004. С. 8.

3. Клустер Д. Что такое критическое мышление? Русский язык, 2002. № 29. С. 3-6.

4. Короченский А. Медиакритика и медиаобразование. Высшее образование в России. № 8. 2004. С. 40–45.

5. Кудін В. О. Освіта в інформаційному суспільстві: навч. посіб. К., 1998. 151 с.

6. Слюсар В. М. Феномен свободи в культурній самореалізації особистості: монографія. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. 256 с.

7. Стіл Дж., Мередит К., Темпл Ч. Методи сприяння розвитку критичного мислення: посібник I-II. Науково-методичний центр розвитку критичного та образного мислення «Інтелект», 1998. 76 с.

8. Стіл Дж., Мередит К., Темпл Ч. Читання, письмо та обговорення в контексті всіх навчальних дисциплін: посібник III. Науково-методичний центр розвитку критичного та образного мислення «Інтелект», 1998. 104 с.

9. Терно С. Світ критичного мислення: образ та мімікрія. Історія в сучасній школі. 2012. № 7–8. С. 27–39.

10. Тягло О. В. Критичне мислення: навч. посіб. URL: <http://uchebniks.net/book/121-kritichne-mislennyanavchalnij-posibnik-tyaglo-ov/5-11-vstup.html>.

11. Халперн Д. Психологія критического мышления. URL: http://skepdic.ru/wp-content/uploads/2013/05/Diane-Halpern_-_Psixologiya-kriticheskogo-myshleniya_Skepdic.ru_.pdf.

12. Ягодзінський С. М. Місце античної натурфілософії у формуванні наукового дискурсу. Людина – Світ – Культура. Актуальні проблеми філософських, політологічних і релігієзнавчих досліджень. Матеріали наукової конференції (20-21 квітня 2004 р.). Київ, 2004. С. 446.

МОДУЛЬ 2. Медіа-освіта як складова підготовки педагогічних і науково-педагогічних працівників

Тема 4. Медіа-компетентність педагогічних і науково-педагогічних працівників.

ПЛАН ЗАНЯТТЯ

I. Питання для обговорення.

1. Поняття медіа-компетентності та її основні показники.
2. Дидактичний і виховний потенціал медіа (інтерактивність, комунікативність, мультимедійність, індивідуалізація навчання тощо).
3. Сприйняття світу та взаємодія з соціумом за допомогою аудіовізуальних засобів, мас-медіа.
4. Етичні, культурологічні, духовні, моральні складові аудіовізуальної інформації. Відносини між медіа й особистістю, медіа і культурою, медіа й освітою.

II. Завдання для самопідготовки.

1. Опрацювати матеріали лекції.
2. Представити на занятті одне з періодичних видань з Вашого фаху. Прокоментувати його змістове наповнення. Чи можна це видання вважати навчальним посібником? Відповідь аргументувати.
3. Скласти медіатеку щодо проблеми ролі педагога у навчальному процесі.
4. Комплексне завдання «Аналізую проблематику конференції з медіа-освіти, що пройшла в Європі». Віднайти в Інтернеті сайти, де йдеться про конференції з медіа-освіти. Записати результати у вигляді тез.

ЛІТЕРАТУРА

1. Іванов В. Ф. Медіаосвіта та медіаграмотність: короткий огляд / В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк, Л. М. Кульчинська – К.: Академія Української Преси, Центр Вільної Преси, 2011. – 58 с.
2. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / ред.–упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; за наук. ред. В. В. Різуна. – К.: Центр Вільної Преси, 2013. – 352 с.
3. Різун В. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник/ Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; За науковою редакцією В. В. Різуна. – Київ: Центр Вільної Преси, 2013. – 352 с.
4. Сайт “Академія української преси ” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.aup.com.ua>. Постанова Президії НАПН України № 1-7/6-150 від 20.05.2010 “Концепція впровадження медіаосвіти в Україні” [Електронний ресурс]. – режим доступу:<http://osvita.mediasapiens.ua>
5. Федоров А. В. Развитие медиакомпетентности и критического мышления студентов педагогического вуза/ А.В. Федоров. — М.: МОО ВПП ЮНЕСКО «Информация для всех», 2007. — 616 с.
6. Шайбе С., Рогау Ф. Медіаграмотність: підручник для вчителів. К. : Центр Вільної Преси, Академія Української Преси, 2017. 319 с.

Тема 5. Проблеми медіа-сприйняття й розвитку аудиторії в сфері медіа-освіти. Профілактика сучасних маніпулятивних технологій мас-медіа.

ПЛАН ЗАНЯТТЯ

I. Питання для обговорення.

1. Процес медіа-сприйняття (образне узагальнення, синтез елементів звукозорового і просторово-часового оповідання, умови сприйняття, співпереживання і співтворчість).
2. Вікові, соціальні, професійні, національні та інші особливості сприйняття медіа-текстів.
3. Упровадження в роботу мас-медіа технологій підсвідомого впливу на студентську та учнівську молодь.
4. Найбільш поширені технології підсвідомого впливу на педагогічних, науково-педагогічних працівників, студентську та учнівську молодь.

II. Завдання для самопідготовки.

1. Опрацювати матеріали лекції.
2. Комплексне завдання «Досліджую медіа-освітні сайти». Віднайти в Інтернеті сайти, що стосуються медіа-освітньої проблематики і представити їх на занятті. Скажіть:
 - чи відповідає його змістове наповнення назві;
 - чи виконує воно медіа-освітню функцію;
 - на матеріали яких авторів ви звернули увагу і чому;

Записати результати вашої розвідки у вигляді тез із власним коментарем.

3. Створити короткі анімації або публічні оголошення, що демонструватимуть здоровий вибір і поведінку (наприклад, несилowe розв'язання конфлікту, правила безпеки, здорове харчування та фізичні вправи) для певної цільової аудиторії та підібрати для даної аудиторії відповідні для неї техніки переконання.

III. Індивідуальні завдання.

1. Завдання «Я пропоную...». Написати статтю в газету/журнал/Інтернет-сайт, у якій би Ви запропонували ефективні методи поліпшення сприйняття медіа-текстів різних видів і жанрів.

2. Завдання для роботи в групах:

- представити інформацію про певну подію чи явище;
- представити однобічну інформацію, тобто таку, що має на меті виразити тільки одну зі сторін процесу;
- створити пропаганду – представити інформацію, що має на меті сформуванню позитивну думку в оточуючих про певну установу, людину тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Даниленко О. И. Пособие по социальной психологии. М.: Рефл-бук, 2000. С. 205-234.

2. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посібник. – К.: Академвидав, 2004. 352 с.

3. Жилавская И. В. Медиаобразование молодежной аудитории. Томск: ТИИТ, 2009. 322 с.

4. Зеленский С. А. Манипуляции массами и психоанализ. Манипулирование массовыми психическими процессами посредством психоаналитических методик. Спб.: Скифия, 2008. 248 с.

5. Ільганаєва В. О. Комунікаційний світ сучасного суспільства як медіа-реальність. Світ соціальних комунікацій. 2012. Т. 5. С. 34–37.

6. Кеплінгер Х. М., Ноель-Нойманн Е. Вплив мас-медіа. Публіцистика. Масова комунікація: медіа-енциклопедія; за загал. ред. В. Ф. Іванова. – К.: АУП, ЦВП, 2007.

7. Колесникова Д. А. Экология восприятия. Медиафилософия VIII. Медиафилософия: междисциплинарное поле исследований; [под. ред. В. В. Савчука]. СПб.: Изд-во С.-Петербур. философ. о-ва, 2012. С. 155–165.

8. Мерзлякова О. Профілактика деструктивних впливів мас-медіа. Програма занять для молоді. К., «Шкільний світ», 2010.

9. Ним Е. Г. Социологический анализ медиареальности: пространственный поход. Современные исследования социальных проблем. 2011. № 4. URL: <http://sisp.nkras.ru/issues/2011/4/nim.pdf>.

10. Остроухов В. В., Петрик В. М., Присяжнюк М. М. Інформаційна безпека (соціально-правові аспекти): підручник; за ред. Є. Д. Скулиша. К., 2010. 776 с.

11. Фортунатов А. Н. Взаимодействие субъектов социальной коммуникации в медиареальности. Н.-Новгород: ННГАСУ, 2009. 356 с.

12. Шиллер Г. Манипуляторы сознанием; ред. Я. Н. Засурский. М.: Мысль, 1980. 264 с.

Тема 6. Медіа-педагогіка і основи аудіовізуальної грамотності як психолого-педагогічна складова підготовки вчителя.

ПЛАН ЗАНЯТТЯ

I. Питання для обговорення.

1. Специфіка сучасних засобів масової інформації, приклади їх використання в освітній галузі.

2. Психолого-педагогічні аспекти застосування засобів масової інформації в освітній галузі.

3. Медіа-педагогіка і медіа-компетентність як засоби створення середовища для культурного і духовного зростання особистості.

4. Особливості сприйняття аудіовізуального образу: реальність, яка фільмується. Поняття «аудіовізуальної грамотності» як здатності критично сприймати аудіо-відеоматеріали.

5. Використання засобів масової інформації і комунікації як допоміжних засобів у викладанні.

II. Завдання для самопідготовки.

1. Опрацювати матеріали лекції.

2. Представити на занятті одне з періодичних видань культурологічного (мистецтвознавчого) спрямування. Дайте відповідь на запитання, чи виконує воно освітню функцію. Відповідь аргументувати.

3. Попрактикуватися в створенні ефективних, переконливих меседжів; пояснити техніки переконання, які часто використовують у рекламі; представити різні елементи аудіовізуального меседжу (образи, друкований текст, діалоги, закадровий текст, музика, звукові ефекти, монтаж тощо).

4. Завдання «Ідеальна телепрограма». Проаналізувати програму телепередач на тиждень двох-трьох каналів. Спробуйте на основі аналізу тематики запропонованих глядачам передач, художніх та документальних фільмів зробити висновки про жанрову та аудиторну спрямованість телеканалів. Проаналізуйте причини популярності деяких каналів. Чому аудиторія обирає саме їх?

ЛІТЕРАТУРА

1. Воронін Ю. А. Технічні та аудіовізуальні засоби навчання: навчальний посібник. Воронеж: Воронежський державний педагогічний університет, 2001.

2. Коджаспірова Г. М., Петров К. В. Технічні засоби навчання і методика їх використання. М.: Academia, 2001.
3. Комарова Н. І. Технічні та аудіовізуальні засоби навчання. Програма для студентів гуманітарних факультетів педагогічних вузів. М.: МДПУ, 2004.
4. Носкова Т. М. Аудіовізуальні технології в освіті. СПб.: СПбГУКіТ, 2004.
5. Розін В. М. Візуальна культура і сприйняття: Як людина бачить і розуміє світ. М.: Владос, 1996.

МОДУЛЬ 3. Підготовка майбутніх учителів початкової школи до формування в учнів медіа- освітніх умінь

Тема 7. Використання можливостей засобів масової інформації і комунікації в освітній діяльності закладів вищої освіти.

ПЛАН ЗАНЯТТЯ

I. Питання для обговорення.

1. Організаційно-методичні аспекти формування основ аудіовізуальної грамотності студентів закладів вищої освіти
2. Сприйняття і перероблення інформації, розвиток критичного мислення й умінь розуміти сутність повідомлень.
3. Інформація на замовлення (фотомонтаж та кіно- і телесюжети), інформаційні матеріали із контексту. Недостовірна інформація та засоби її розповсюдження.
4. Телевізійні ток-шоу і аудіо-програми, їх ідеологічна спрямованість і правдивість.

II. Завдання для самопідготовки.

1. Опрацювати матеріали лекції.
2. Завдання групам: створити повідомлення із газетних чи журнальних вирізок про виступ відомого телеведучого, учителя чи актора документального кіно.
3. Написати сенкан на тему за вибором: «Радіо», «Телебачення», «Кіно» тощо (можна власну тему, що стосується засобів масової інформації і комунікації).

Сенкан – невеличкий вірш, що складається з п'яти рядків.

Інструкція до написання сенкану:

Перший рядок – одне слово, іменник, назва поняття.

Другий рядок – опис, що складається з двох слів – прикметників.

Третій рядок – визначає дії і складається з трьох слів – дієслів.

Четвертий рядок – формулюється фраза, що містить чотири слова і показує ставлення автора до теми.

П'ятий рядок – складається з одного слова – синоніма до теми, де відображено суть чи сформульовано висновок.

Зразок.

III. Індивідуальне завдання.

1. Розробити програму однієї з форм організації дозвілля за допомогою медіа (за вибором студента).

ЛІТЕРАТУРА

1. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посіб. К.: Академвидав, 2004. 352 с.
2. [Менделєєв](#) Є. М. Засоби масової інформації в суспільстві. М.: Знання, 1988. 272 с.
3. Тельников Н. І. Технічні засоби пропаганди і навчання. М.: Просвещение, 1988. 203 с.

Тема 8. Методика формування медіа-освітніх умінь майбутніх учителів початкової школи.

ПЛАН ЗАНЯТТЯ

I. Питання для обговорення.

1. Репродуктивні, евристичні, ігрові, проблемні медіа-освітні заняття.
2. Розвиток повноцінного сприйняття студентів на матеріалі медіа-освіти (модель, методика тощо), критерії розвитку аудиторії в сфері медіа-освіти.
3. Модель формування медіа-освітніх умінь майбутніх учителів початкової школи (констатація рівнів медіа-сприйняття; розвиток умінь критичного аналізу медіа-текстів; формування творчих умінь на матеріалі творів медіа-культури).
4. Аналіз творів медіа-освіти. Форми медіа-освіти
5. Медіа-освіта майбутніх учителів початкової школи, розвиток їх медіа-компетентності в процесі педагогічної практики.

II. Завдання для самопідготовки.

1. Опрацювати матеріали лекції.
2. Комплексне завдання «*Технології педагогічного вектору розвитку медіа-освіти: створюю власну технологію використання медіа-продукту з навчально-виховною метою*». Представити на занятті власну технологію використання медіа-продукту з навчальною або виховною метою.

III. Індивідуальне завдання.

1. Проаналізувати випуск місцевої газети. Знайти приклади інформаційного, аналітичного, художньо-публіцистичного жанрів та рекламу. Заповнити таблицю. Прокоментувати співвідношення.

Інформаційні жанри	Аналітичні жанри	Художньо-публіцистичні жанри	Рекламні оголошення

ЛІТЕРАТУРА

1. Воронин Ю. А. Компьютеризированные технологии в процессе предметной подготовки учителя. Педагогика. 2003. № 8. С. 53–59.
2. Гудилина С. И. Инновационная деятельность в области медиаобразования. Образовательные технологии XXI века ОТ'07 / Под ред. С. И. Гудилиной, К. М. Тихомировой, Д. Т. Рудаковой. М., 2007.
3. Зазнобина Л. С. Стандарт медиаобразования, интегрированного с различными школьными дисциплинами. Стандарты и мониторинг в образовании. 1998. № 3. С. 26-34.
4. Федоров А. В. и др. Медиаобразование. Медиапедагогика. Медиажурналистика. М.: Изд-во Программы ЮНЕСКО «Информация для всех», 2005.
5. Федоров А. В. Медиаобразование: творческие задания для студентов и школьников. Инновации в образовании. 2006. № 4.

Тема 9. Медіа в навчально-виховному процесі загальноосвітніх закладах і закладах вищої освіти.

ПЛАН ЗАНЯТТЯ

I. Питання для обговорення.

1. Використання можливостей засобів масової інформації й комунікації в освітній діяльності загальноосвітніх і закладах вищої освіти.
2. Використання аудіовізуальної інформації педагогічними і науково-педагогічними працівниками в практичній діяльності.
3. Формування світоглядних позицій студентів закладів вищої освіти засобами масової інформації.
4. Якість і об'єктивність інформації.

5. Роль батьків у формуванні морально-етичних орієнтирів у пропозиціях сучасних мас-медіа (відрізнити справжнє від фальшивого, формувати власну думку).

II. Завдання для самопідготовки.

1. Опрацювати матеріали лекції.

2. Проаналізувати власний рівень споживання мас-медіа? Скільки годин на добу і якими медіа ви користуєтесь?

3. Ділова гра «Створюємо газету/журнал/Інтернет-сайт». Створити випуск газети/журналу, що містить актуальну для вашої аудиторії інформацію. Обрати тему, придумати вдалий і змістовний заголовок. Проаналізувати статті в газетах, журналах, на Інтернет-сайтах. Вибрати і систематизувати їх за змістом медіа-текстів. Підібрати ілюстрації до статей. Оформити естетично стінгазету/журнал. Продумати презентацію свого медіа-продукту.

4. Завдання «Шкільна медіатека».

Підібрати можливі матеріали для поповнення шкільної медіатеки:

– електронні тексти програмних творів української та світової літератури (обов'язково указати Інтернет-адреси електронних бібліотек, якими Ви скористалися); аудіо-книги;

– тематична підбірка фотографій (наприклад, «Фотоальбом Лесі Українки», «Степові квіти», «Земля з Космосу» тощо);

– відеокліпи, документальні, художні фільми або мультфільми, які можна використати на уроках;

– аудіо-збірки дитячих пісень, пісень про школу, класичної музики, народних пісень тощо.

III. Індивідуальне завдання.

1. Комплексне завдання «Технології розвитку медіа-освіти: створюю власний медіа-проект». Представити на занятті власний медіа-продукт, виконаний як медіа-освітній проект (шпальта, спецвипуск газети, телевипуск новин, інтернет-сайт тощо).

ЛІТЕРАТУРА

1. Медіа-культура особистості: соціально-психологічний підхід: навчальний посібник // за ред. Л. А. Найдьонові, О. Т. Баришпольця. К.: Міленіум, 2010.

2. Федоров А. В. Медиаобразование: творческие задания для студентов и школьников. Инновации в образовании. 2006. № 4.

3. Череповська Н. Медіа-культура та медіа-освіта учнів ЗОШ: візуальна медіа-культура. К.: Шкільний світ, 2010.

4. Шльосек Ф. Використання засобів мультимедіа у професійній освіті // Педагогіка і психологія професійної освіти. 2002. № 6. С. 42-46.

8. Зміст самостійної роботи

Таблиця 8.1

Номер теми	Зміст самостійної роботи	К-ть год.
Тема 1	<p>1. Опрацювати матеріали лекції.</p> <p>2. Комплексне завдання «Дослідження понять і термінів медіа-освіти». Віднайти в мережі Інтернет сайти медіа-освітньої тематики, зокрема, тексти, де йдеться про поняття й терміни медіа-освіти. Записати 10 ключових визначень із вказівкою адреси сайту.</p> <p>3. Комплексне завдання «Порівнюю визначення термінів медіа-освіти». На сайтах в мережі Інтернет вибрати кілька визначень одного поняття (наприклад, медіа-освіта, медіа-грамотність тощо) у трактуванні різних авторів. Прокоментувати ці визначення. Спробувати запропонувати своє.</p> <p>4. Назвати приклади різноманітних видів мас-медіа, використовуючи символи, що зображені на малюнку. Пояснити свій вибір.</p>	5 год.
Тема 2	<p>1. Опрацювати матеріали лекції.</p> <p>2. На сайтах Інтернету вибрати дослідження із проблем впливу медіа на розвиток особистості й прокоментувати його.</p> <p>3. Комплексне завдання «Аналізую дослідження українських науковців з проблем медіа-освіти». На сайті «Медиа-образование: Украина» загальноосвітнього порталу в мережі Інтернет вибрати автореферати українських дослідників із проблем медіа-освіти. Охарактеризувати їх. Записати розмірковування у вигляді тез.</p> <p>4. Комплексне завдання «Досліджую медіа-освіту зарубіжних країн». Віднайти в Інтернеті сайти з медіа-освітньої тематики, де йдеться про стан медіа-освіти в певній зарубіжній країні. Можна скористатися літературою освітніх сайтів. Записати результати Вашої розвідки у вигляді розширених тез із власним коментарем.</p>	5 год.
Тема 3	<p>1. Опрацювати матеріали лекції.</p> <p>2. Проаналізувати в конкретному газетному виданні («Освіта», «Освіта України», «Україна молода» тощо) публікації з теми освіти та виховання і зробити на основі цього власний письмовий фаховий коментар під кутом «критичного мислення».</p> <p>3. Представити на занятті часопис «МедіаКритика».</p>	5 год.

	<p>Дати відповіді на запитання:</p> <ul style="list-style-type: none"> – чи відповідає змістове наповнення часопису його назві; – чи допомагає зміст виконувати освітню функцію; – чи можна це видання вважати навчальним посібником; – на матеріали яких авторів Ви звернули увагу й чому. <p>4. Заповнити таблицю щодо специфіки впливу певного виду мас-медіа на особистість.</p> <table border="1" data-bbox="512 450 1302 624"> <thead> <tr> <th>Вид мас-медіа</th> <th>Вплив на людину</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Телебачення</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Радіо</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Книги, журнали</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Кіно</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Фотографія</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	Вид мас-медіа	Вплив на людину	Телебачення		Радіо		Книги, журнали		Кіно		Фотографія		
Вид мас-медіа	Вплив на людину													
Телебачення														
Радіо														
Книги, журнали														
Кіно														
Фотографія														
Тема 4	<ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати матеріали лекції. 2. Представити на занятті одне з періодичних видань з Вашого фаху. Прокоментувати його змістове наповнення. Чи можна це видання вважати навчальним посібником? Відповідь аргументувати. 3. Скласти медіатеку щодо проблеми ролі педагога у навчальному процесі. 4. Комплексне завдання <i>«Аналізую проблематику конференції з медіа-освіти, що пройшла в Європі»</i>. Віднайти в Інтернеті сайти, де йдеться про конференції з медіа-освіти. Записати результати у вигляді тез. 	5 год.												
Тема 5	<ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати матеріали лекції. 2. Комплексне завдання <i>«Досліджую медіа-освітні сайти»</i>. Віднайти в Інтернеті сайти, що стосуються медіа-освітньої проблематики і представити їх на занятті. Скажіть: <ul style="list-style-type: none"> – чи відповідає його змістове наповнення назві; – чи виконує воно медіа-освітню функцію; – на матеріали яких авторів ви звернули увагу і чому; 3. Записати результати вашої розвідки у вигляді тез із власним коментарем. 4. Створити короткі анімації або публічні оголошення, що демонструватимуть здоровий вибір і поведінку (наприклад, несилове розв'язання конфлікту, правила безпеки, здорове харчування та фізичні вправи) для певної цільової аудиторії та підібрати для даної аудиторії відповідні для неї техніки переконання. 	5 год.												
Тема 6	<ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати матеріали лекції. 2. Представити на занятті одне з періодичних видань культурологічного (мистецтвознавчого) спрямування. Дайте відповідь на запитання, чи виконує воно освітню функцію. Відповідь аргументувати. 	7 год.												

	<p>3. Попрактикуватися в створенні ефективних, переконливих меседжів; пояснити техніки переконання, які часто використовують у рекламі; представити різні елементи аудіовізуального меседжу (образи, друкований текст, діалоги, закадровий текст, музика, звукові ефекти, монтаж тощо).</p> <p>4. Завдання «Ідеальна телепрограма». Проаналізувати програму телепередач на тиждень двох-трьох каналів. Спробуйте на основі аналізу тематики запропонованих глядачам передач, художніх та документальних фільмів зробити висновки про жанрову та аудиторну спрямованість телеканалів. Проаналізуйте причини популярності деяких каналів. Чому аудиторія обирає саме їх?</p>	
<p>Тема 7</p>	<p>1. Опрацювати матеріали лекції.</p> <p>2. Завдання групам: створити повідомлення із газетних чи журнальних вирізок про виступ відомого телеведучого, учителя чи актора документального кіно.</p> <p>3. Написати сенкан на тему за вибором: «Радіо», «Телебачення», «Кіно» тощо (можна власну тему, що стосується засобів масової інформації і комунікації).</p> <p>Сенкан – невеличкий вірш, що складається з п'яти рядків. Інструкція до написання сенкану: Перший рядок – одне слово, іменник, назва поняття. Другий рядок – опис, що складається з двох слів – прикметників. Третій рядок – визначає дії і складається з трьох слів – дієслів. Четвертий рядок – формулюється фраза, що містить чотири слова і показує ставлення автора до теми. П'ятий рядок – складається з одного слова – синоніма до теми, де відображено суть чи сформульовано висновок.</p> <p>Зразок.</p> 	<p>6 год.</p>
<p>Тема 8</p>	<p>1. Опрацювати матеріали лекції.</p> <p>2. Комплексне завдання «Технології педагогічного вектору розвитку медіа-освіти: створюю власну технологію використання медіа-продукту з навчально-виховною метою». Представити на занятті власну</p>	<p>5 год.</p>

	технологію використання медіа-продукту з навчальною або виховною метою.	
Тема 9	<p>1. Опрацювати матеріали лекції.</p> <p>2. Проаналізувати власний рівень споживання мас-медіа? Скільки годин на добу і якими медіа ви користуєтесь?</p> <p>3. Ділова гра «Створюємо газету/журнал/Інтернет-сайт». Створити випуск газети/журналу, що містить актуальну для вашої аудиторії інформацію. Обрати тему, придумати вдалий і змістовний заголовок. Проаналізувати статті в газетах, журналах, на Інтернет-сайтах. Вибрати і систематизувати їх за змістом медіа-текстів. Підібрати ілюстрації до статей. Оформити естетично стінгазету/журнал. Продумати презентацію свого медіа-продукту.</p> <p>4. Завдання «Шкільна медіатека».</p> <p>Підібрати можливі матеріали для поповнення шкільної медіатеки:</p> <ul style="list-style-type: none"> – електронні тексти програмних творів української та світової літератури (обов'язково указати Інтернет-адреси електронних бібліотек, якими Ви скористалися); аудіо-книги; – тематична підбірка фотографій (наприклад, «Фотоальбом Лесі Українки», «Степові квіти», «Земля з Космосу» тощо); – відеокліпи, документальні, художні фільми або мультфільми, які можна використати на уроках; – аудіо-збірки дитячих пісень, пісень про школу, класичної музики, народних пісень тощо. 	8 год.
	Разом	54 год.

9. Зміст індивідуальної роботи

Таблиця 9.1

Номер теми	Зміст роботи	К-ть год.												
Тема 2	<p>1. Перед Вами таблиця медіа-щоденник. До заняття Вам потрібно зафіксувати, скільки часу на добу Ви користуєтесь певним видом медіа.</p> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <thead> <tr> <th style="text-align: center;">Вид медіа</th> <th style="text-align: center;">Радіо (зокрема музика)</th> <th style="text-align: center;">ТБ</th> <th style="text-align: center;">Інтернет</th> <th style="text-align: center;">Газета/журнал</th> <th style="text-align: center;">Книга</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="text-align: center;">Кількість часу (хв.)</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <p>2. Розробити презентацію «Медіа-освіта в країнах світу» (за вибором студента).</p>	Вид медіа	Радіо (зокрема музика)	ТБ	Інтернет	Газета/журнал	Книга	Кількість часу (хв.)						6 год.
Вид медіа	Радіо (зокрема музика)	ТБ	Інтернет	Газета/журнал	Книга									
Кількість часу (хв.)														
Тема 3	Скласти таблицю особливостей впливу медіа на соціалізацію особистості у різні вікові періоди.	4 год.												
Тема 5	<p>1. Завдання «Я пропоную...». Написати статтю в газету/журнал/Інтернет-сайт, у якій би Ви запропонували ефективні методи поліпшення сприйняття медіа-текстів різних видів і жанрів.</p> <p>2. Завдання для роботи в групах:</p> <ul style="list-style-type: none"> – представити інформацію про певну подію чи явище; – представити однобічну інформацію, тобто таку, що має на меті виразити тільки одну зі сторін процесу; – створити пропаганду – представити інформацію, що має на меті сформуванню позитивну думку в оточуючих про певну установу, людину тощо. 	8 год.												
Тема 7	1. Розробити програму однієї з форм організації дозвілля за допомогою медіа (за вибором студента).	8 год.												
Тема 8	<p>1. Проаналізувати випуск місцевої газети. Знайти приклади інформаційного, аналітичного, художньо-публіцистичного жанрів та рекламу. Заповнити таблицю. Прокоментувати співвідношення.</p> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <thead> <tr> <th style="text-align: center;">Інформаційні жанри</th> <th style="text-align: center;">Аналітичні жанри</th> <th style="text-align: center;">Художньо-публіцистичні жанри</th> <th style="text-align: center;">Рекламні оголошення</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	Інформаційні жанри	Аналітичні жанри	Художньо-публіцистичні жанри	Рекламні оголошення					4 год.				
Інформаційні жанри	Аналітичні жанри	Художньо-публіцистичні жанри	Рекламні оголошення											
Тема 9	1. Комплексне завдання «Технології розвитку медіа-освіти: створюю власний медіа-проект». Представити на занятті власний медіа-продукт, виконаний як медіа-освітній проект (шпальта, спецвипуск газети, телевипуск новин, інтернет-сайт тощо).	6 год.												
	Всього	36 год.												

10. Діагностичний апарат готовності майбутніх учителів початкової школи до формування в учнів медіа-освітніх умінь [12, 14, 23, 25, 35]

АНКЕТА

Шановний колего!

Просимо Вас взяти участь у дослідженні підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування в учнів медіа-освітніх умінь. Анкета анонімна. Відповіді будуть використані в узагальненому викладі.

Щиро вдячні за співпрацю!

Запитання для виявлення мотиваційно-ціннісного критерію медіа-компетентності майбутніх учителів початкової школи

Потрібно вибрати від одного до декількох варіантів відповідей

1. Які теми привертають Вашу увагу в пресі, радіо / телепередачах, інтернет-сайтах, комп'ютерних іграх?

1 військова;	11 політична;
2 історична;	12 пригодницька;
3 космічна;	13 виробнича (бізнес);
4 кримінальна;	14 психопатологічна;
5 любовна;	15 релігійна;
6 містична;	16 сучасна;
7 молодіжна;	17 спортивна;
8 науково-технічна;	18 екологічна;
9 моральна;	19 еротична;
10 педагогічна;	20 ніякі.

2. Назвіть основні мотиви Ваших контактів з медіа (пресою, телебаченням, кінематографом, радіо, Інтернетом тощо)

1. прагнення до розваги;
2. прагнення до ідентифікації (співпереживання, до ототожнення себе з персонажем / ведучим медіа-тексту);
3. прагнення отримати нову інформацію;
4. прагнення до компенсації (до віртуального отримання чого-небудь, відсутнього в реальному житті);
5. прагнення до рекреації, відпочинку (до віртуальної втечі від проблем реальної життя);
6. прагнення до гострих, стресових відчуттів під час контакту з динамічними, активними медіа-текстами;
7. прагнення до естетичних вражень (до насолоди майстерністю авторів медіа-тексту);
8. прагнення до отримання моральних уроків з медіа-тексту;
9. прагнення до філософської / інтелектуальної суперечки / діалогу із творцями медіа-тексту;
11. прагнення навчитися створювати медіа-тексти самому, вивчаючи конкретні приклади творчості професіоналів;
12. прагнення просто зайняти вільний час;
13. пошук матеріалів для навчальних, наукових, дослідних цілей;
14. прагнення почути улюблену музику;
15. прагнення до підтвердження власної компетентності в різних сферах життя і медіа-культури; прочитати / побачити / почути твір улюбленого автора;
16. немає жодних мотивів для контактів з медіа-текстами;
17. інші мотиви контактів з медіа-текстами. Які саме? _____

3. Які жанри привертають Вашу увагу в пресі?

1. інформаційні (замітка, звіт, інтерв'ю, репортаж тощо);
2. аналітичні, публіцистичні (стаття, рецензія, огляд, нарис, портрет, памфлет тощо);
3. літературні (роман, повість, оповідання, новела, вірш тощо);
4. ігри / конкурси (кросворди тощо);

5. реклама;
6. ніякі.

4. Які жанри привертають Вашу увагу в радіопередачах?

1. інформаційні (звіт, інтерв'ю, репортаж тощо);
2. аналітичні, публіцистичні (огляд, рецензія, нарис, портрет, памфлет тощо);
3. літературно-драматичні (радіоп'єси різних жанрів, оповідання, новели, вірші тощо);
4. музичні (у передачах з класичною музикою);
5. музичні (у передачах з джазовою музикою);
6. музичні (у передачах з фольклорною музикою);
7. музичні (у передачах з поп-музикою музикою);
8. ігри / конкурси;
9. реклама;
10. ніякі.

5. Які жанри привертають Вашу увагу в телепередачах?

1. інформаційні (звіт, інтерв'ю, репортаж тощо);
2. аналітичні, публіцистичні (огляд, рецензія, нарис, портрет, памфлет, ток-шоу тощо);
3. літературно-драматичні, кінематографічні (телевізійні п'єси, фільми, серіали, реаліті-шоу різних жанрів, розважальні шоу тощо);
4. музичні (у передачах із класичною музикою);
5. музичні (у передачах із джазовою музикою);
6. музичні (у передачах із фольклорною музикою);
7. музичні (у передачах із поп-музикою);
8. ігри / конкурси;
9. реклама;
10. ніякі.

6. Які жанри привертають Вашу увагу на інтернет-сайтах?

1. інформаційні (замітка, звіт, інтерв'ю, репортаж тощо);
2. аналітичні, публіцистичні (стаття, рецензія, огляд, нарис, портрет, памфлет тощо);
3. літературні (роман, повість, оповідання, новела, вірш тощо);
4. телевізійно-кінематографічні (файли з фільмами, серіалами, розважальними шоу, реаліті-шоу різних жанрів тощо);
5. літературні (повість, оповідання, новела, вірш тощо);
6. музичні (у файлах із класичною музикою);
7. музичні (у файлах із джазовою музикою);
8. музичні (у файлах із фольклорною музикою);
9. музичні (у файлах із поп-музикою музикою);
10. ігри / конкурси;
11. реклама;
12. ніякі.

7. Які жанри привертають Вашу увагу в фільмах / телесеріалах?

1 вестерн;	11 притча;
2 водевіль;	12 сатира;
3 детектив;	13 казка;
4 драма;	14 трагедія;
5 комедія;	15 трилер;
6 мелодрама;	16 фантастика;
7 міф;	17 фільм катастроф;
8 мюзикл;	18 фільм жахів;
9 оперета;	19 поєднання жанрів;
10 пеплум;	20 ніякі.

Дякуємо за співпрацю!

АНКЕТА

Шановний колего!

Просимо Вас взяти участь у дослідженні підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування в учнів медіа-освітніх умінь. Анкета анонімна. Відповіді будуть використані в узагальненому викладі.

Щиро вдячні за співпрацю!

Методика діагностики навчальної мотивації майбутніх учителів початкової школи (А. Реан, В. Якунін, модифікація Н. Бадмаєвої)

Оцініть за 5-бальною системою наведені мотиви навчальної діяльності за значущістю для Вас:
1 бал – відповідає мінімальній значущості мотиву, 5 балів – максимальній.

№ п/п	Твердження	Оцінка
1.	Учуся, тому що мені подобається обрана професія.	
2.	Щоб забезпечити успішність майбутньої професійної діяльності.	
3.	Хочу стати фахівцем.	
4.	Щоб дати відповіді на актуальні питання, що належать до сфери майбутньої професійної діяльності.	
5.	Хочу повною мірою використовувати наявні у мене задатки, здібності і схильності до обраної професії.	
6.	Щоб не відставати від друзів.	
7.	Щоб працювати з людьми, треба мати глибокі і всебічні знання.	
8.	Тому що хочу бути в числі кращих студентів.	
9.	Тому що хочу, щоб наша навчальна група стала кращою в інституті.	
10.	Щоб заводити знайомства і спілкуватися з цікавими людьми.	
11.	Тому що отримані знання дозволять мені досягти всього необхідного.	
12.	Необхідно закінчити університет, щоб у знайомих не змінилася думка про мене, як здібної, перспективної людини.	
13.	Щоб уникнути осуду і покарання за погане навчання.	
14.	Хочу бути шанованою людиною навчального колективу.	
15.	Не хочу відставати від однокурсників, не бажаю опинитися серед відстаючих.	
16.	Тому що від успіхів у навчанні залежить рівень моєї матеріальної забезпеченості в майбутньому.	
17.	Успішно вчитися, складати іспити на «4» і «5».	
18.	Просто подобається вчитися.	
19.	Потрапивши в університет, вимушений вчитися, щоб закінчити його.	
20.	Бути постійно готовим до чергових занять.	
21.	Успішно продовжити навчання на подальших курсах, щоб дати відповіді на конкретні навчальні питання.	
22.	Щоб придбати глибокі і міцні знання.	
23.	Тому що в майбутньому думаю зайнятися науковою діяльністю за фахом.	
24.	Будь-які знання знадобляться в майбутній професії.	
25.	Тому що хочу принести більше користі суспільству.	
26.	Стати висококваліфікованим фахівцем.	
27.	Щоб дізнаватися нове, займатися творчою діяльністю.	
28.	Щоб дати відповіді на проблеми розвитку суспільства, життєдіяльності людей.	
29.	Мати гарну репутацію у викладачів.	
30.	Домогтися схвалення батьків і оточуючих.	
31.	Учуся заради виконання боргу перед батьками, школою.	
32.	Тому що знання надають мені впевненість в собі.	

33.	Тому що від успіхів у навчанні залежить моє майбутнє службове становище.	
34.	Хочу отримати диплом із гарними оцінками, щоб мати перевагу перед іншими.	

Обробка і інтерпретація результатів тесту

Шкала 1. Комунікативні мотиви: 7, 10, 14, 32.

Шкала 2. Мотиви уникнення: 6, 12, 13, 15, 19.

Шкала 3. Мотиви престижу: 8, 9, 29, 30, 34.

Шкала 4. Професійні мотиви: 1, 2, 3, 4, 5, 26.

Шкала 5. Мотиви творчої самореалізації: 27, 28.

Шкала 6. Учбово-пізнавальні мотиви: 17, 18, 20, 21, 22, 23, 24.

Шкала 7. Соціальні мотиви: 11, 16, 25, 31, 33.

При обробці результатів тестування необхідно підрахувати середній показник за кожною шкалою опитувальника.

Джерело

Методика для діагностики учебной мотивации студентов (А. А. Реан и В. А. Якунин, модификация Н. Ц. Бадмаевой) / Бадмаева Н. Ц. Влияние мотивационного фактора на развитие умственных способностей: Монография. – Улан-Удэ, 2004. С. 151-154.

АНКЕТА

Шановний колего!

Просимо Вас взяти участь у дослідженні підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування в учнів медіа-освітніх умінь. Анкета анонімна. Відповіді будуть використані в узагальненому викладі.

Щиро вдячні за співпрацю!

Анкета для виявлення рівня сформованості готовності майбутніх учителів початкової школи до формування в учнів медіа-освітніх умінь

1. Яка, на Вашу думку, роль формування медіа-освітніх умінь під час навчання молодших школярів (необхідне підкреслити)?

- а) першочергова;
- б) значна;
- в) важко відповісти.

2. Чи потрібно посилити практичність із формування медіа-освітніх умінь молодших школярів у систему підготовки майбутніх учителів початкової школи?

- а) так;
- б) більше так, ніж ні;
- в) більше ні, ніж так;
- г) ні;
- д) важко відповісти.

3. У чому конкретно Ви вбачаєте роль формування медіа-освітніх умінь у цілісному формуванні особистості учня молодшого шкільного віку? _____

4. Базуючись на власному життєвому (шкільному) досвіді, оцініть ступінь уміння формувати медіа-освітні уміння сучасними вчителями початкової школи (максимально – 10 балів). _____

5. Оцініть ступінь Вашої практичної готовності до формування медіа-освітніх умінь молодших школярів (необхідне підкреслити):

- а) практично готовий;
- б) більше готовий, ніж не готовий;
- в) більше не готовий, ніж готовий; г) не готовий;
- д) складно відповісти.

6. Що, на Ваш погляд, варто започаткувати у вищій школі з метою вдосконалення професійної підготовки вчителя до формування медіа-освітніх умінь молодших школярів? _____

7. Що Ви розумієте під поняттям «медіа-освітні уміння молодших школярів»? _____

8. Ваша думка: як у педагогічному процесі початкової школи здійснюється формування в молодших школярів медіа-освітніх умінь, які методи, форми, засоби, інноваційні техніки і технології варто використовувати? _____

9. Як Ви оцінюєте значення медіа-засобів для оволодіння медіа-освітніми вміннями учнів початкових класів?

а) ефективно впливають; б) частково; в) не впливають.

10. Чи можна робити висновки про рівень розвитку медіа-освітніх умінь учня за його результатами творчої медіа-освітньої діяльності?

а) так; б) ні.

11. У яких випадках, на Вашу думку, підвищується інтерес і якість засвоєння знань учнів?

а) із застосуванням медіа-технологій;
б) без застосування медіа-технологій;
в) не має значення.

12. Чи впливають медіа-засоби в процесі медіа-освітньої діяльності на ефективність освітнього процесу, на знаходження креативних рішень?

а) так; б) ні; в) не має значення.

13. Чи впливають медіа-засоби в процесі медіа-освітньої діяльності на якість виконання творчих завдань, рівня предметно-перетворювальної діяльності?

а) так; б) ні; в) не має значення.

14. Чи підвищується рівень розвитку мовленнєвої творчості учнів через впровадження медіа-освітніх технологій у освітній процес?

а) так; б) ні; в) не має значення.

15. На які аспекти розвитку особистості, на Ваш погляд, впливає медіа-освітня діяльність майбутніх учителів початкової школи?

а) медіа-грамотність виконання роботи;
б) створення власного медіа-продукту шляхом вираження в роботі власних емоцій, почуттів, естетичних переживань та думок;
в) медіа-освітні вміння і навички;
г) медіа-творчість;
д) медіа-здібності.

16. Які педагогічні умови, на Вашу думку, найбільш сприятливі для ефективності формування медіа-освітніх умінь майбутніх учителів початкової школи? (пронумеруйте)

а) формування у майбутніх учителів початкової школи позитивної мотивації застосування медіа в освітньому процесі;
б) збагачення професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи медіа-освітніми вміннями;
в) створення засобів та методів забезпечення інтеграції медіа у професійну підготовку майбутніх учителів початкової школи;
г) залучення майбутніх учителів початкової школи до цілеспрямованої, творчої професійної діяльності та створення власного медіа-продукту;

17. Чи прагнете Ви оволодіти методикою формування медіа-освітніх умінь молодших школярів?

а) так; б) ні; в) не має значення.

18. Як Ви вважаєте, застосування медіа-освітніх технологій під час навчального процесу сприятиме всебічному розвитку молодших школярів та формуванню їхніх медіа-освітніх умінь?

а) ні, це тільки заважатиме учням в оволодінні вміннями та навичками; б) так.

19. Чи застосовували Ви медіа-освітні технології під час педагогічної практики з метою формування медіа-освітніх умінь молодших школярів? _____ Якщо так, то на яких уроках:

- а) музика; б) образотворче мистецтво; в) читання; г) українська мова; д) математика;
- е) не проводив жодного уроку.

20. Чи впливає рівень розвитку творчих здібностей вчителя на формування медіа-освітніх умінь учнів та їх творчий розвиток?

- а) так, впливає, бо творчу особистість може виховати лише творчий вчитель;
- б) ні, не впливає, бо творчий розвиток учнів залежить виключно від задатків самих учнів.

21. Оцініть ступінь Вашої готовності до формування медіа-освітніх умінь молодших школярів.

- а) високий; б) середній; в) низький.

22. Як Ви оцінювали учнів у процесі медіа-освітньої діяльності під час визначення їх результатів виконання завдань?

- а) самостійно, без аналізу роботи;
- б) самостійно, з подальшим усним аналізом роботи;
- в) спільно з учнями, з колективним аналізом кожної роботи.

23. Чи вважаєте Ви, що вчитель початкової школи повинен постійно працювати у напрямку власного самовдосконалення з пошуку різних медіа-освітніх прийомів та творчих завдань для формування медіа-освітніх умінь молодших школярів?

- а) так, оскільки професія вчителя передбачає постійне самовдосконалення;
- б) ні, всі необхідні знання я отримаю у процесі фахової підготовки під час навчання у ЗВО.

Дякуємо за співпрацю!

АНКЕТА

Шановний колего!

Просимо Вас взяти участь у дослідженні підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування в учнів медіа-освітніх умінь. Анкета анонімна. Відповіді будуть використані в узагальненому викладі.

Щиро вдячні за співпрацю!

Запитання для виявлення рівня забезпечення дидактичних, методичних та технічних умов підготовки майбутнього вчителя початкової школи до застосування медіа-технологій у професійній діяльності

Обраний Вами варіант відповіді відзначте напроти літери.

1. Як часто викладачі застосовують медіа-технології на заняттях:

- а) постійно, на кожному занятті;
- б) періодично, за необхідністю;
- в) не використовують узагалі.

2. Оцініть рівень готовності викладачів до застосування медіа-технологій у навчальному процесі:

- а) високий;
- б) середній;
- в) початковий.

3. Як часто викладачі Вам говорять про необхідність застосування медіа-технологій:

- а) постійно;
- б) періодично;
- в) ніколи.

4. Як Ви ставитесь до застосування медіа-технологій на заняттях:

- а) позитивно;
- б) мені однаково;
- в) це зайве.

5. Чи достатньо зрозуміло викладачі Вам пояснюють про користь від застосування медіа-технологій у навчальному процесі:

- а) зрозуміло;
- б) зрозуміло лише деякі аспекти;
- в) незрозуміло.

6. Чи подобається Вам майбутня професія викладача:

- а) професія подобається;
- б) до професії ставлюсь байдуже;
- в) професія не подобається.

7. Чи вважаєте Ви за необхідне введення факультативу із вивчення медіа-технологій:

- а) так, для всіх;
- б) так, але лише за бажанням;
- в) ні.

8. Чи вважаєте Ви, що застосування медіа-технологій у ЗВО має бути обов'язковим:

- а) так;
- б) так, але лише на спеціалізованих заняттях;
- в) у цьому немає необхідності.

9. Чи встановлене програмне забезпечення на ПК, необхідне для застосування медіа-технологій у навчальному процесі Вашого ЗВО:

- а) встановлене;
- б) встановлені лише деякі програми;
- в) не встановлене.

10. Чи достатньо добре викладачі пояснюють, яким чином застосовувати медіа-технології для виконання поставлених завдань:

- а) достатньо добре пояснюють;
- б) пояснюють лише деякі аспекти;
- в) викладачі не пояснюють, як застосовувати медіа-технології

11. Чи наявні у Вашому ЗВО методичні рекомендації, у яких описано можливості та практичні рекомендації застосування медіа-технологій у навчальному процесі:

- а) так;
- б) я не знаю;
- в) ні.

12. Чи наявна у Вашому ЗВО матеріально-технічна база, що дозволяє застосовувати медіа-технології на заняттях:

- а) так;
- б) частково;
- в) ні.

Дякуємо за співпрацю!

Ключ та інтерпретація.

Майбутньому вчителю початкової школи задаються запитання, за кожним із яких він повинен вибрати із трьох запропонованих варіантів одну відповідь. Варіант: «а» – оцінюється в 3 бали; «б» – 2 бали; «в» – 1 бал.

Високий рівень забезпечення соціальних, дидактичних, методичних та технічних умов підготовки майбутнього вчителя початкової школи до застосування медіа-технологій у професійній діяльності – від 24 до 36 балів.

Достатній рівень забезпечення соціальних, дидактичних, методичних та технічних умов підготовки майбутнього вчителя початкової школи до застосування медіа-технологій у професійній діяльності – від 12 до 24 балів.

Середній рівень забезпечення соціальних, дидактичних, методичних та технічних умов підготовки майбутнього вчителя початкової школи до застосування медіа-технологій у професійній діяльності – від 0 до 12 балів.

АНКЕТА

Шановний колего!

Просимо Вас взяти участь у дослідженні підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування в учнів медіа-освітніх умінь. Анкета анонімна. Відповіді будуть використані в узагальненому викладі.

Щиро вдячні за співпрацю!

Запитання для виявлення інформаційно-знаннєвого критерію медіа-компетентності майбутніх учителів початкової школи

Оберіть правильне закінчення наступних фраз:

1. Медіа-текст – це ...

(Потрібно вибрати тільки один варіант відповіді)

1. субтитри;
2. конкретний результат медіа-продукції – повідомлення в будь-якому вигляді і жанрі медіа;
3. текст, нанесений на поверхні корпусів медіа-техніки у вигляді знаків і символів;
4. текст, що міститься в інструкціях щодо використання медіа-техніки.

2. Медіа-компетентність – це ...

(Потрібно вибрати тільки один варіант відповіді)

1. здатність людини до сприйняття («читання»), інтерпретації, оцінювання, створення і передавання медіа-текстів різних видів і жанрів.
2. здатність людини розбиратися в технічних параметрах медіа-апаратури різного рівня складності;
3. здатність людини до грамотної медитації в просторі віртуального світу;
4. здатність людини до дбайливого поводження з медіа-технікою різних видів.

3. В якій з наведених нижче 4-х фраз міститься помилка?

(Потрібно вибрати тільки один варіант відповіді)

1. аудіовізуальне мислення – творча діяльність, заснована на емоційно-смысловому співвідношенні і образних узагальненнях частин екранного тексту;
2. колаж – використання різностильних об'єктів і фактур в одному медіа-тексті;
3. агентство медіа – сукупність технічних засобів, людей, що створюють і поширюють медіа-тексти;
4. усі засоби масової комунікації завжди відображають точку зору державної влади на соціокультурні процеси.

4. Продовжте фразу: маніпулятивні впливи творів медіа-культури – це ...

(Потрібно вибрати тільки один варіант відповіді)

1. система способів і прийомів аудіовізуального монтажу;
2. система маніпуляцій під час створення медіа-техніки;
3. система способів і прийомів впливу на свідомість аудиторії з метою нав'язування будь-яких ідей і / або введення в оману;
4. система медитаційних рухів під час контакту із творами медіа-культури.

5. Навчання теорії та практичним умінням опанування сучасними мас-медіа – це:

1. медіа-грамотність;
2. медіа-освіта;
3. медіа-культура;
4. медіа-імунітет.

6. Форми медіа-освіти:

1. дошкільна, шкільна, позашкільна, у вищій школі, батьківська;
2. фронтальна, групова, парна, індивідуальна;
3. колективна, парна, часткова, наочна, практична;
4. операційна, загальна, комбінована, змішана.

7. Хто із учених вважає, що медіа-грамотність допомагає спілкуватися з медіа під критичним кутом зору, із розумінням значущості медіа у житті?

1. Д. Консидайн;
2. Дж. Браун;
3. Ю. Казаков;
4. О. В. Федоров.

8. Медіа-освіта в системі роботи учителя початкової школи включає такі напрями:

1. медіа-освіта учнів та вчителя;
2. медіа-освіта учнів, медіа-освіта батьків, виховна робота, співпраця із шкільним бібліотекарем, співпраця із практичним психологом, медіа-освіта класного керівника;
3. медіа-освіта учнів та їх батьків;
4. медіа-освіта педагогічного колективу школи.

9. Формування медіа-грамотності на матеріалах та за допомогою засобів масової інформації, кінцева мета якої критичне сприйняття медіа-повідомлень – це:

1. медіа-освіта;
2. медіа-виховання;
3. медіа-педагогіка;
4. медіа-дидактика.

10. Сукупність педагогічних концепцій, теорій, технологій і методик, що базуються на комплексному застосуванні медіа – це:

1. медіа-освіта;
2. медіа-виховання;
3. медіа-педагогіка;
4. медіа-дидактика.

11. Частина педагогіки, що займається питаннями застосування медіа в навчальному процесі, розробленням інформаційно-освітніх технологій, особливостями дистанційного навчання, розробленням й апробацією нових дидактичних мультимедіа – це:

1. медіа-освіта;
2. медіа-виховання;
3. медіа-педагогіка;
4. медіа-дидактика.

12. Формування світоглядних позицій, інтересів, потреб, ідеалів, мотивів, ціннісних орієнтацій, свідомості, переконань, суджень, а також конкретних рис характеру, моделі поведінки та культури поведінки засобами масової інформації – це:

1. медіа-освіта;
2. медіа-виховання;
3. медіа-педагогіка;
4. медіа-дидактика.

13. Розуміння видів медіа та їх впливу на людину і суспільство – це:

1. медіа-компетентність;
2. медіа-компетенція;
3. медіа-обізнаність;
4. медіа-імунітет.

14. Здатність людини чинити опір агресивному медіа-середовищу – це:

1. медіа-компетентність;
2. медіа-компетенція;
3. медіа-обізнаність;
4. медіа-імунітет.

15. Учителі, викладачі, вихователі всіх ланок системи освіти, керівники медіа-студій різного профілю в структурі центрів роботи з молоддю та інших організацій, які мають відповідну педагогічну і медіа-психологічну компетентність та впроваджують медіа-освіту – це:

1. медіа-новатори;

2. медіа-психологи;
3. медіа-вчені;
4. медіа-педагоги.

Дякуємо за співпрацю!

АНКЕТА

Шановний колего!

Просимо Вас взяти участь у дослідженні підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування в учнів медіа-освітніх умінь. Анкета анонімна. Відповіді будуть використані в узагальненому викладі.

Щиро вдячні за співпрацю!

Визначення рівня рефлексивності у майбутнього вчителя початкової школи (методика діагностики рефлексивності за А. Карповим)

Вам належить дати відповіді на кілька тверджень опитувальника. У бланку відповідей навпроти питання проставте, будь ласка, цифру, яка відповідає варіанту Вашої відповіді: 1 – абсолютно неправильно; 2 – неправильно; 3 – швидше неправильно; 4 – не знаю; 5 – швидше правильно; 6 – правильно; 7 – абсолютно правильно. Не замислюйтеся над відповідями. Пам'ятайте, що правильних або неправильних відповідей у даному випадку бути не може.

№ з/п	Перелік умінь і навичок	Ваша оцінка
1.	Прочитавши хорошу книгу, я завжди потім довгий час думаю про неї, хочеться її з ким-небудь обговорити.	
2.	Коли мене раптом несподівано про щось запитують, я можу відповісти перше, що спало на думку.	
3.	Перш ніж зняти трубку телефону, щоб подзвонити у справі, я зазвичай подумки планую майбутню розмову.	
4.	Скоївши якийсь промах, я довго потім не можу відволіктися від думок про нього.	
5.	Коли я розмірковую над чимось чи розмовляю з іншою людиною, мені буває цікаво раптом згадати, що стало початком ланцюжка думок.	
6.	Приставаючи до важкого завдання, я намагаюся не думати про майбутні труднощі.	
7.	Головне для мене – уявити кінцеву мету своєї діяльності, а деталі мають другорядне значення.	
8.	Буває, що я не можу зрозуміти, чому будь-хто незадоволений мною.	
9.	Я часто ставлю себе на місце іншої людини.	
10.	Для мене важливо в деталях уявляти собі хід майбутньої роботи.	
11.	Мені було б важко написати серйозний лист, якби я заздалегідь не склав плану.	
12.	Я волію діяти, а не розмірковувати над причинами своїх невдач.	
13.	Я досить легко приймаю рішення щодо дорогої покупки.	
14.	Як правило, щось задумавши, я прокручую в голові свої задуми, уточнюючи деталі, розглядаючи всі варіанти.	
15.	Я турбуюся про своє майбутнє.	
16.	Думаю, що в безлічі ситуацій треба діяти швидко, керуючись думкою, яка з'явилася в голові найперше.	
17.	Часом я приймаю необдумані рішення.	
18.	Закінчивши розмову, я, буває, продовжую вести її подумки, наводячи все нові й нові аргументи на захист своєї точки зору.	
19.	Якщо відбувається конфлікт, то, розмірковуючи над тим, хто в ньому винен, я в першу чергу починаю з себе.	
20.	Перш ніж прийняти рішення, я завжди намагаюся все ретельно обміркувати і зважити.	
21.	У мене бувають конфлікти від того, що я часом не можу передбачити, якої поведінки очікують від мене оточуючі.	
22.	Буває, що, обмірковуючи розмову з іншою людиною, я мовби подумки веду з нею розмову.	

23.	Я намагаюся не замислюватися над тим, які думки і почуття викликають в інших людей мої слова і вчинки.	
24.	Перш ніж зробити зауваження іншій людині, я обов'язково подумаю, якими словами це краще зробити, щоб її не образити.	
25.	Вирішуючи важке завдання, я думаю над ним навіть тоді, коли займаюся іншими справами.	
26.	Якщо я з кимось сварюся, то в більшості випадків не вважаю себе винним.	
27.	Рідко буває так, що я шкодую про сказане.	

Дякуємо за співпрацю!

Ключ та інтерпретація. Із цих 27 тверджень 15 є прямими (номери запитань: 1, 3, 4, 5, 9, 10, 11, 14, 15, 18, 19, 20, 22, 24, 25). Решта 12 – зворотні твердження, що необхідно враховувати під час оброблення результатів, коли для отримання загального бала 246 підсумовуються в прямих питаннях цифри відповідей респондентів, а в зворотних – значення, замінені на ті, що виходять при інверсії шкали відповідей. При інтерпретації результатів доцільно виходити з диференціації індивідів на три основні категорії. Результати рівні або більші, ніж 7 стенів, свідчать про високорозвинену рефлексивність. Результати в діапазоні від 4 до 7 стенів – індикатори достатнього рівня рефлексивності. Нарешті, показники, які менші від 4-х стенів – є свідченням середнього рівня розвитку рефлексивності.

Стен	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Тестові бали	80 і менше	100	101	108	114	123	131	140	148	157	172 і більше

11. Перелік питань до підсумкового контролю (залік)

1. Зміст і основні завдання медіа-освіти, її зв'язок з іншими навчальними дисциплінами.
2. Класифікація та функції сучасних медіа.
3. Документальні, науково-популярні, навчальні, ігрові та анімаційні медіа-тексти.
4. Огляд розвитку преси, фотографії, звукозапису, кінематографа, радіо, телебачення, відео, Інтернету.
5. Медіа-освіта в сучасному світі та її вплив на розвиток особистості.
6. Сучасні теорії медіа-освіти.
7. Зародження медіа в Україні, українські газети та телебачення.
8. Стан та перспективи впровадження медіа-освіти в Україні.
9. Перша навчальна програма з медіа-освіти.
10. Розвиток медіа-освіти в США, Канаді, Австралії, Великобританії, Франції, Австралії та Німеччині.
11. Розвиток мислення як основний аспект на сучасному етапі освітнього процесу.
12. Формування мислення студентів.
13. Упровадження в українську педагогіку технології критичного мислення.
14. Медіа-освіта як засіб формування критичного мислення.
15. Критичне мислення як здатність аналізувати медіа-інформацію. Розвиток критичного мислення аудиторії.
16. Медіа як засоби масової інформації й комунікації.
17. Вплив медіа на різні вікові категорії осіб, які навчаються.
18. Вплив медіа на суспільну свідомість та свідомість особистості.
19. Поняття медіа-компетентності та її основні показники.
20. Дидактичний і виховний потенціал медіа (інтерактивність, комунікативність, мультимедійність, індивідуалізація навчання тощо).
21. Сприйняття світу та взаємодія з соціумом за допомогою аудіовізуальних засобів, мас-медіа.
22. Етичні, культурологічні, духовні, моральні складові аудіовізуальної інформації.
23. Відносини між медіа й особистістю, медіа і культурою, медіа й освітою.
24. Процес медіа-сприйняття (образне узагальнення, синтез елементів звукозорового і просторово-часового оповідання, умови сприйняття, співпереживання і співтворчість).
25. Упровадження в роботу мас-медіа технологій підсвідомого впливу на студентську та учнівську молодь.
26. Специфіка сучасних засобів масової інформації, приклади їх використання в освітній галузі.

27. Психолого-педагогічні аспекти застосування засобів масової інформації в освітній галузі.
28. Медіа-педагогіка і медіа-компетентність як засоби створення середовища для культурного і духовного зростання особистості.
29. Особливості сприйняття аудіовізуального образу: реальність, яка фільмується.
30. Поняття «аудіовізуальної грамотності» як здатності критично сприймати аудіо-відеоматеріали.
31. Використання засобів масової інформації і комунікації як допоміжних засобів у викладанні.
32. Сприйняття і перероблення інформації, розвиток критичного мислення й умінь розуміти сутність повідомлень.
33. Інформація на замовлення (фотомонтаж та кіно- і телесюжети), інформаційні матеріали із контексту.
34. Недостовірна інформація та засоби її розповсюдження.
35. Телевізійні ток-шоу і аудіо-програми, їх ідеологічна спрямованість і правдивість.
36. Репродуктивні, евристичні, ігрові, проблемні медіа-освітні заняття.
37. Розвиток повноцінного сприйняття студентів на матеріалі медіа-освіти (модель, методика тощо), критерії розвитку аудиторії в сфері медіа-освіти.
38. Аналіз творів медіа-освіти.
39. Форми медіа-освіти
40. Медіа-освіта майбутніх учителів початкової школи, розвиток їх медіа-компетентності в процесі педагогічної практики.
41. Використання можливостей засобів масової інформації й комунікації в освітній діяльності загальноосвітніх і закладах вищої освіти.
42. Використання аудіовізуальної інформації педагогічними і науково-педагогічними працівниками в практичній діяльності.
43. Формування світоглядних позицій студентів закладів вищої освіти засобами масової інформації.
44. Якість і об'єктивність інформації.

12. Орієнтовна тематика рефератів

1. Історичні витоки та основні етапи формування медіапростору. Сутність термінів «Медіа», «Медіа-освіта», «Медіа-грамотність», «Медіа-педагогіка», «Аудіовізуальна грамотність», їх спільність і відмінності.

2. Функції засобів масової інформації, їх види та класифікація за способом передачі інформації.

3. Педагогічні аспекти медіа-грамотності. Соціально-педагогічні критерії медіа, їх характеристика за наслідками впливу на аудиторію, слухачів або особистості.

4. Негативні соціальні наслідки впливу медіа: дезорієнтація особистості, крайній негативізм, надлишковий оптимізм, патологічна залежність від медіа-жанрів тощо.

5. Позитивні і негативні наслідки застосування медіа-технологій у навчанні. Психічні явища, пов'язані з впливом на особистість медіа-технологій навчання (Internet-залежність, синдром хакера тощо).

6. Медіа-освіта і основи аудіовізуальної грамотності як психолого-педагогічна складова підготовки педагогічних і науково-педагогічних працівників.

7. Роль навчальних і розважальних програм, каналів центрального телебачення України як чинників морального виховання молоді.

8. Практичне використання в професійній діяльності вчителя загальноосвітньої школи, викладача вищого навчального закладу можливостей засобів масової інформації і комунікації.

9. Організаційно-методичні аспекти формування основ медіа-грамотності. Розвиток критичного мислення і умінь розуміти сутність повідомлень. Маніпулювання свідомістю особи.

10. Теле- і аудіопрограми, їх ідеологічна спрямованість та правдивість. Теледебати, телемости, ефективність їх впливу на слухацьку аудиторію і особу.

11. Спецмедіа-проекти. Елементи навіювання та їх негативні наслідки і прояви в суспільстві. Недобросовісна медіа-інформація та деформація дійсності.

12. Роль медіа в формуванні адаптаційного середовища для учнівської і студентської молоді.

13. Роль медіа в формуванні світоглядних позицій молоді.

14. Медіа-компетентність педагогічного працівника. Вчитель як основний фігурант інформатизації в освіті.

15. Дидактичний та виховний потенціал медіа. Система перепідготовки та підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників щодо використання медіа в навчально-виховному процесі.

16. Навчально-пізнавальні періодичні джерела. Загальна характеристика, вплив на розвиток особистості.

17. Профілактика деструктивних впливів мас-медіа на студентів вищих навчальних закладів, педагогічних і науково-педагогічних працівників.

18. Медіа-освітні проекти ЮНЕСКО та Ради Європи. Міжнародна і національна мережа медіа-освітніх інтернет-сайтів.

19. Профілактика сучасних маніпулятивних технологій мас-медіа.

20. Роль медіа в формуванні моральних, культурологічних, життєвих та світоглядних принципів громадськості.

21. Сценарій проведення навчального заняття із застосуванням медіа-освітніх технологій.

13. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Контроль та оцінювання навчальних та творчих досягнень студентів здійснюється відповідно до розподілу балів за формами контролю.

Критеріями оцінювання змістовність, оригінальність, самостійність та творчість у виконанні завдань, уміння працювати з різними джерелами інформації.

Розподіл балів за формами контролю

Метод демонстрування результатів навчання	Кількість робіт	Кількість балів за 1 вид	Загальна кількість балів
Практичні заняття.	9	2	18
Групові завдання.	5	4	20
Індивідуальне завдання згідно тематики.	1	15	10
Реферат на одну із запропонованих тем.	1	10	10
Розробити презентацію «Медіа-освіта в країнах світу».	1	12	12
Написати статтю в газету/журнал/Інтернет-сайт, у якій би Ви запропонували ефективні методи поліпшення сприйняття медіа-текстів різних видів і жанрів. Завдання «Я пропоную...».	1	10	10
Представити на занятті власний медіа-продукт, виконаний як медіа-освітній проект (шпальта, спецвипуск газети, телевипуск новин, інтернет-сайт тощо).	1	15	15
Розробити програму однієї з форм організації дозвілля за допомогою медіа (за вибором студента).	1	5	5
Всього			100

Шкала оцінки результатів навчання студентів

За школою ECTS	За національною шкалою	За шкалою університету
A	Відмінно	90-100
B, C	Добре	75-89
D, E	Задовільно	60-74
FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)	35-59
F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)	0-34

14. Рекомендована література

Базова

1. Аствацатуров Г. О., Кочегарова Л. В. Эффективный урок в мультимедийной образовательной среде. М. Национальный книжный центр, ИФ «Сентябрь», 2015. 176 с.
2. Бакулев Г. П. Новые медиа: теория и практика. Москва: Изд-во КЛМ, 2008. 137 с.
3. Баранов О. А. Медиаобразование в школе и в вузе: учеб. пособие. Тверь: Изд-во Твер. гос. ун-та, 2002. 87 с.
4. Баришполець О. Т., Найдьонова Л. А., Мироненко Г. В., Голубева О. Є., Різун В. В. та ін. Медіакультура особистості; соціально-психологічний підхід: навчально-методичний збірник. За ред. Л. А. Найдьонової, О. Т. Баришпольця. К.: Міленіум, 2009. 440 с.
5. Бондаренко О. Вимоги до мультимедійних систем навчання та їх класифікація. Рідна шк. 2007. № 3. С. 60–63.
6. Брайант Дж., Томсон С. Основы медиа-воздействия. М., 2004. 248 с.
7. Васянович Г. П. Медіаосвіта: зарубіжний і вітчизняний досвід. Педагогіка і психологія професійної освіти. 2007. № 2. С. 11–21.
8. Гонє Ж. Освіта і засоби масової інформації. К., 2002. 207 с.
9. Гудилина С. И. Инновационная деятельность в области медиаобразования. Образовательные технологии XXI века ОТ'07 / Под ред. С. И. Гудилиной, К. М. Тихомировой, Д. Т. Рудаковой. М., 2007.
10. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посіб. К.: Академвидав, 2004. 352 с.
11. Жилавская И. В. Медиаобразование молодежной аудитории: монография. Томск: Изд-во Томского ин-та информ. Технологий, 2009. 322 с.
12. Зазнобина Л. С. Стандарт медиаобразования, интегрированного с различными школьными дисциплинами. Стандарты и мониторинг в образовании. 1998. № 3. С. 26-34.
13. Засурский Я. Н. Информационное общество, Интернет и новые средства массовой информации. Информационное общество. М.: Аспект-пресс, 2001. Вып. 2. С. 24-27.
14. Зеленский С. А. Манипуляции массами и психоанализ. Манипулирование массовыми психическими процессами посредством психоаналитических методик. Спб.: Скифия, 2008. 248 с.
15. Иванов В. Аспекты массовой коммуникации. Массовая коммуникация. К.: ЦВП, 2009. 224 с.
16. Иванов В. Ф. Засоби масової комунікації та їх зміст: теоретичний аспект проблеми. Вісн. Київ. ун-ту. Сер.: Журналістика, 1997. Вип. 4. С. 352.
17. Иванов В. Ф., Волошенюк О. В., Кульчинська Л. М. Медіаосвіта та медіаграмотність: короткий огляд. К.: Академія Української Преси, Центр Вільної Преси, 2011. 58 с.

18. Кластер Д. Что такое критическое мышление? Русский язык, 2002. № 29. С. 3-6.
19. Коджаспірова Г. М., Петров К. В. Технічні засоби навчання і методика їх використання. М.: Academia, 2001.
20. Короченский А. Медиакритика и медиаобразование. Высшее образование в России. № 8. 2004. С. 40–45.
21. Масова комунікація: підручник. А. З. Москаленко, Л. В. Губерський, В. Ф. Иванов, В. А. Вергун. К.: Либідь, 1997. 216 с.
22. Медіакультура особистості / Упор. Т. П. Крячко. За науковою редакцією В. І. Шуляра. – Миколаїв : ОІППО, 2016. 144 с.
23. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / ред.–упор. В. Ф. Иванов, О. В. Волошенюк; за наук. ред. В. В. Різуна. К.: Центр Вільної Преси, 2013. 352 с.
24. Медіаосвіта. Основи медіаграмотності: навчально-методичний посібник для курсу «Основи медіа грамотності» / укл. С. О. Троян, А. В. Ткачук. – Умань: ПП Жовтий О. О., 2014. 128 с.
25. Методика для диагностики учебной мотивации студентов (А. А. Реан и В. А. Якунин, модификация Н. Ц. Бадмаевой)./ Бадмаева Н. Ц. Влияние мотивационного фактора на развитие умственных способностей: Монография. Улан-Удэ, 2004. С. 151-154.
26. Носкова Т. М. Аудіовізуальні технології в освіті. СПб.: СПбГУКІТ, 2004.
27. Основи медіаграмотності: навчально-методичний посібник для вчителя 8 (9) клас. Плани-конспекти уроків / За ред. В. Ф. Іванова, О. В. Волошенюк, О. П. Мокрогуза. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2014. 190 с.
28. Плугіна А. П., Бірюк Л. Я. Словник-довідник з медіа-освітньої діяльності: навчальний посібник. Суми: Вінніченко М. Д., 2018. 152 с.
29. Практична медіаосвіта: авторські уроки. Збірка. Ред.-упор. В. Ф. Иванов, О. В. Волошенюк; за науковою редакцією В. В. Різуна. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2013. 447 с.
30. Різун В. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник. Ред.-упор. В. Ф. Иванов, О. В. Волошенюк; За науковою редакцією В. В. Різуна. Київ: Центр Вільної Преси, 2013. 352 с.
31. Тельников Н. І. Технічні засоби пропаганди і навчання. М.: Просвещение, 1988. 203 с.
32. Федоров А. В. Медиаобразование в зарубежных странах. Таганрог, 2003. 238 с.
33. Федоров А. В. Медиаобразование в педагогических вузах. Таганрог, 2003. 124 с.
34. Федоров А. В. Медиаобразование и медиаграмотность. Таганрог: Изд-во Кучма, 2004. 340 с.

35. Федоров А. В. Медиаобразование и медиакомпетентность: анкеты, тесты, контрольные задания. Таганрог: Изд-во Таганрог. гос. педаг. ин-та, 2009. 136 с.
36. Федоров А. В. Медиаобразование: история, теория и методика. Ростов-на-Дону: ЦВВР, 2001. 708 с.
37. Федоров А. В. Медиаобразование: творческие задания для студентов и школьников. Инновации в образовании. 2006. № 4.
38. Федоров А. В. Развитие медиакомпетентности и критического мышления студентов педагогического вуза / А. В. Федоров. М.: МОО ВПП ЮНЕСКО «Информация для всех», 2007. 616 с.
39. Шльосек Ф. Використання засобів мультимедіа у професійній освіті. Педагогіка і психологія професійної освіти. 2002. № 6. С. 42-46.

Додаткова

1. Бабій Р. О. Аналіз підходів до визначення понять «медіа-освіта», «медіа-грамотність», «медіа-педагогіка». *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна»*. – № 1 (7). 2013. С. 11–14.
2. Баранчук С. Духовність в Україні і засоби масової інформації. Україна на порозі третього тисячоліття: духовність як основа консолідації суспільства. Т. 15. К., 1999. С. 597.
3. Бобрицька В. І., Процька С. М. Комп'ютерно орієнтована освіта майбутніх філологів: навчально-методичний посібник для студентів. Полтава. □ Скайтек, 2016. 136 с
4. Вайшенберг З., Ганс Й. Кляйнштойбер, Пьорксен Б. Журналістика та медіа: довідник. Перекл. з нім. П. Демешко та К. Макєєв; за загал. ред. В. Ф. Іванова, О. В. Волошенюк. К.: Центр Вільної Преси, Академія Української Преси, 2011. 529 с.
5. Воронин Ю. А. Компьютеризированные технологии в процессе предметной подготовки учителя. Педагогика. 2003. № 8. С. 53–59.
6. Воронін Ю. А. Технічні та аудіовізуальні засоби навчання: навчальний посібник. Воронеж: Воронежський державний педагогічний університет, 2001.
7. Головістікова О. М. Трактуння свободи як найважливішого принципу права. Права людини, 2008. С. 48–53.
8. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. К.: Либідь, 1997. 376 с.
9. Городенко Л. Потреба інформації у суспільстві. Сучасне та майбутнє журналістики в плюралістичному суспільстві: матеріали науково-практично українсько-швейцарського семінару. За ред. А. Москаленка, М. Герольд, В. Іванова. К.: Центр вільної преси, 1999. С. 316.

10. Городенко Л. Свобода слова як одна з передумов формування громадської думки в сучасному українському суспільстві. Публіцистика і політика: збірник наукових праць. К., 2002. Вип. 3. С. 135.
11. Даниленко О. И. Пособие по социальной психологии. М.: Рефл-бук, 2000. С. 205-234.
12. Жилавская И. В. Медиаобразование молодежной аудитории. Томск: ТИИТ, 2009. 322 с.
13. Іванов В. Основні теорії масової комунікації і журналістики: навчальний посібник. За науковою редакцією В. В. Різуна. К.: Центр Вільної Преси, 2010. 258 с.
14. Іванова В. Ф. Публіцистика. Масова комунікація: медіа-енциклопедія. За загал. ред. В. Ф. Іванова. К.: АУП, ЦВП, 2007. 780 с.
15. Ільганаєва В. О. Комунікаційний світ сучасного суспільства як медіа-реальність. Світ соціальних комунікацій. 2012. Т. 5. С. 34–37.
16. Кальмучина В. В. Медіа-освіта і сучасний методичний дискурс(педагогічна розвідка): метод. Посібник. Хмельницький, 2015. 65 с.
17. Кеплінгер Х. М., Ноель-Нойманн Е. Вплив мас-медіа. Публіцистика. Масова комунікація: медіа-енциклопедія; за загал. ред. В. Ф. Іванова. К.: АУП, ЦВП, 2007.
18. Кириченко В. В. Психологія інформаційної діяльності: навчальний посібник. 2-ге вид. вип. і доп. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. 146 с.
19. Колесникова Д. А. Экология восприятия. Медиафилософия VIII. Медиафилософия: междисциплинарное поле исследований; [под. ред. В. В. Савчука]. СПб. : Изд-во С.-Петербур. философ. о-ва, 2012. С. 155–165.
20. Комарова Н. І. Технічні та аудіовізуальні засоби навчання. Програма для студентів гуманітарних факультетів педагогічних вузів. М.: МДПУ, 2004.
21. Корню Даніель. Етика засобів масової інформації; пер. з фр. С. Гринцевич. К.: К.І.С., 2004. 129 с.
22. Кудін В. О. Освіта в інформаційному суспільстві: навч. посіб. К., 1998. 151 с.
23. Медіаграмотність на уроках суспільних дисциплін: Посібник для вчителя / За ред. В. Іванова, О. Волошенюк, О. Мокрогуза. К.: Центр вільної преси, Академія української преси, 2016. 201 с.
24. Медіакультура особистості: соціально-психологічний підхід: навчальний посібник / О. Т. Баришполець, Л. А. Найдьонова, Г. В. Мироненко, О. Є. Голубєва, В. В. Різун та ін.; за ред. Л. А. Найдьонової, О. Т. Баришпольця. К.: Міленіум, 2009. 440 с.
25. Медіаосвіта соціальних педагогів / Автори-укладачі: Г. Я. Майборода, М. М. Матвійчук. Навчально-методичний посібник. Черкаси: ФОП Гордієнко Є. І., 2014. 90 с.

26. Менделеев С. М. Засоби масової інформації в суспільстві. М.: Знание, 1988. 272 с.
27. Мерзлякова О. Профілактика деструктивних впливів мас-медіа. Програма занять для молоді. К., «Шкільний світ», 2010.
28. Новини vs. Новини. Виборча кампанія в новинних телепрограмах. За редакцією Наталії Костенко і Валерія Іванова; Інститут соціології НАН України, Інститут журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Академія української преси. К.: ЦВП, 2005. 212 с.
29. Остроухов В. В., Петрик В. М., Присяжнюк М. М. Інформаційна безпека (соціально-правові аспекти): підручник; за ред. Є. Д. Скулиша. К., 2010. 776 с.
30. Розін В. М. Візуальна культура і сприйняття: Як людина бачить і розуміє світ. М.: Владос, 1996.
31. Слюсар В. М. Феномен свободи в культурній самореалізації особистості: монографія. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. 256 с.
32. Стіл Дж., Мередит К., Темпл Ч. Методи сприяння розвитку критичного мислення: посібник I-II. Науково-методичний центр розвитку критичного та образного мислення «Інтелект», 1998. 76 с.
33. Стіл Дж., Мередит К., Темпл Ч. Читання, письмо та обговорення в контексті всіх навчальних дисциплін: посібник III. Науково-методичний центр розвитку критичного та образного мислення «Інтелект», 1998. 104 с.
34. Терно С. Світ критичного мислення: образ та мімікрія. Історія в сучасній школі. 2012. № 7–8. С. 27–39.
35. Тоискин В. С., Красильников В. В. Медиаобразование в информационно-образовательной среде: учебное пособие. Ставрополь: Изд-во СГПИ, 2009. 122 с.
36. Федоров А. В. и др. Медиаобразование. Медиапедагогика. Медиажурналистика. М.: Изд-во Программы ЮНЕСКО «Информация для всех», 2005.
37. Федоров О. В. Развитие медиакомпетентности и критического мышления студентов педагогического вуза. М.: Изд-во МОО ВПП ЮНЕСКО «Информация для всех», 2007. 616 с.
38. Формування інформаційно-комунікаційних компетентностей у контексті євроінтеграційних процесів створення інформаційного освітнього простору: посібник / О. В. Білоус, О. О. Гриценчук, І. В. Іванюк, О. Є. Кравчина, М. П. Лещенко, І. Д. Малицька, Н. В. Морзе, О. В. Овчарук, Д. Б. Рождественська, Н. В. Сороко, Л. І. Тимчук, В. А. Ткаченко, М. А. Шиненко, А. В. Яцишин; за заг. ред. Бикова В. Ю., Овчарук О. В.; НАПН України, Ін-т ін-форм. технол. і засобів навч. К.: Атіка, 2014. – 212 с.
39. Фортунатов А. Н. Взаимодействие субъектов социальной коммуникации в медиареальности. Н.-Новгород: ННГАСУ, 2009. 356 с.
40. Чайковська М. П. Інноваційний менеджмент: навчальний посібник. Одеса: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2015. 382 с.

41. Шайбе С., Рогау Ф. Медиаграмотність: підручник для вчителів. К.: Центр Вільної Преси, Академія Української Преси, 2017. 319 с.
42. Шариков А. В. Медиаобразование: мировой и отечественный опыт. М.: Изд-во Академии педагогических наук, 1990. 66 с.
43. Шиллер Г. Манипуляторы сознанием; ред. Я. Н. Засурский. М.: Мысль, 1980. 264 с.
44. Ягодзінський С. М. Місце античної натурфілософії у формуванні наукового дискурсу. *Людина – Світ – Культура. Актуальні проблеми філософських, політологічних і релігієзнавчих досліджень*. Матеріали наукової конференції (20-21 квітня 2004 р.). Київ, 2004. С. 446.

Електронні ресурси

1. Державний стандарт початкової освіти. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP180087.html. (дата звернення: 23.03.2018).
2. Закон України про інформацію. URL: <http://www.bezpeka.com/ru/lib/lawua/art515.html> (дата звернення: 12.11.2017).
3. Конституція України. URL: <http://www.president.gov.ua/ua/documents/constitution/konstituciya-ukrayini-rozdil-ii>. (дата звернення: 12.11.2017).
4. Концепція впровадження медіа-освіти в Україні // Інститут соціальної та політичної психології Національної академії педагогічних наук України. URL: http://www.ispp.org.ua/news_44.htm (дата звернення: 30.08.2018).
5. Медиа-ведение // Википедия. URL: <https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D0%B0%D0%B2%D0%B5%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5> (дата звернення: 03.01.2018).
6. Найдьонова Л. А. Медіаосвіта в Україні: особливості реалізації соціально-психологічної моделі URL: http://www.academia.edu/4698433/МЕДІАОСВІТА_В_УКРАЇНІ_ОСОБЛИВОСТІ_РЕАЛІЗАЦІЇ_СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ_МОДЕЛІ (дата звернення: 03.09.2018).
7. Ним Е. Г. Социологический анализ медиареальности: пространственный поход. Современные исследования социальных проблем. 2011. № 4. URL: <http://sisp.nkras.ru/issues/2011/4/nim.pdf> (дата звернення: 11.10.2018).
8. Постанова Президії НАПН України № 1-7/6-150 від 20.05.2010 “Концепція впровадження медіаосвіти в Україні” URL: <http://osvita.mediasapiens.ua> (дата звернення: 23.08.2018).
9. Про освіту: Закон України від 23.05.1991 р. № 1060-XII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1060-12> (дата звернення: 26.01.2018).

10. Проект Концепції розвитку педагогічної освіти. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-do-gromadskogo-obgovorennya-proekt-koncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti> (дата звернення: 23.03.2018).
11. Риженко С. С. Про досвід використання мультимедійних технологій у навчальному процесі (у ВНЗ). URL: <http://www.ime.edu.ua.net/em11/content/09rssseh.htm> (дата звернення: 11.10.2018).
12. Сайт “Академія української преси” [Електронний ресурс]. URL: <http://www.aup.com.ua> (дата звернення: 25.09.2018).
13. Спринчук Н. О. Медіаосвіта в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку URL: <http://conf.vntu.edu.ua/eiron/2013/pdf/15.pdf> (дата звернення: 15.12.2017).
14. Тести до лекції № 1. Студопедія. Ваша школопедія. URL: https://studopedia.com.ua/1_382321_g-mediadidaktika.html. (дата звернення: 11.10.2018).
15. Тягло О. В. Критичне мислення: навч. посіб. URL: <http://uchebniks.net/book/121-kritichne-mislennyanavchalnij-posibnik-tyaglo-ov/5-11-vstup.html> (дата звернення: 23.08.2018).
16. Халперн Д. Психология критического мышления. URL: http://skepdic.ru/wp-content/uploads/2013/05/Diane-Halpern_-_Psixologiya-kriticheskogo-myshleniya_Skepdic.ru_.pdf (дата звернення: 11.10.2018).

Навчальне видання

Плугіна Альона Петрівна

Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування в учнів медіа-освітніх умінь

*Комп'ютерний набір А. Плугіна
Коректура А. Плугіна
Комп'ютерна верстка А. Плугіна*

Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка
41400, м. Глухів, Сумська обл., вул. Києво-Московська, 24